

Kulturutskottets betänkande 2024/25:KrU6

Tillgång till kultur och kulturskaparnas villkor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om tillgång till kultur, kultur för barn och unga och kulturskaparnas villkor.

I betänkandet finns 23 reservationer (S, SD, V, C, MP) och sju särskilda yttranden (S, SD, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Kultur i hela landet	8
Finansieringen av kultur	11
Den fria kulturens förutsättningar	14
Konstnärers villkor	16
Internationellt utbyte	20
Kultur och hälsa	22
Särskilda satsningar	23
Kulturfastigheter	25
Kultur för barn och unga	27
Kulturskola	29
Ungas levnadsvillkor och fritid	31
Stöd till ungdomsorganisationer m.m.	34
Motioner som bereds förenklat	37
Reservationer	38
1. Kultur i hela landet, punkt 1 (MP)	38
2. Finansieringen av kultur, punkt 2 (S)	39
3. Finansieringen av kultur, punkt 2 (SD)	40
4. Finansieringen av kultur, punkt 2 (C)	41
5. Finansieringen av kultur, punkt 2 (MP)	42
6. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (S)	43
7. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (C)	44
8. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (MP)	44
9. Konstnärers villkor, punkt 4 (S)	46
10. Konstnärers villkor, punkt 4 (SD)	47
11. Konstnärers villkor, punkt 4 (C)	49
12. Internationellt utbyte, punkt 5 (S)	50
13. Internationellt utbyte, punkt 5 (MP)	50
14. Kultur och hälsa, punkt 6 (V)	51
15. Kulturfastigheter, punkt 8 (S)	52
16. Kulturfastigheter, punkt 8 (MP)	53
17. Kultur för barn och unga, punkt 9 (S)	54
18. Kultur för barn och unga, punkt 9 (C)	55
19. Kultur för barn och unga, punkt 9 (MP)	56
20. Kulturskola, punkt 10 (S)	57
21. Kulturskola, punkt 10 (MP)	59
22. Ungas levnadsvillkor och fritid, punkt 11 (C)	60
23. Ungas levnadsvillkor och fritid, punkt 11 (MP)	60
Särskilda yttranden	62
1. Kultur i hela landet, punkt 1 (S)	62
2. Konstnärers villkor, punkt 4 (S)	63
3. Konstnärers villkor, punkt 4 (MP)	64
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (S)	64
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (SD)	65
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (C)	65
7. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (MP)	65

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag	66
---	----

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	66
---	----

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	74
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Kultur i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 16,

2024/25:1902 av Anders Ådahl (C) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16 och 17 samt

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 22 och 23.

Reservation 1 (MP)

2. Finansieringen av kultur

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:440 av Serkan Köse (S),

2024/25:441 av Serkan Köse (S),

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 6,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

3. Den fria kulturens förutsättningar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) yrkande 3,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 5, 23 och 25,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 3 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (MP)

4. Konstnärers villkor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 8,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 10 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 31, 33, 35 och 36.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

5. Internationellt utbyte

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 15 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 37 och 38.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (MP)

6. Kultur och hälsa

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:428 av Serkan Köse (S) och

2024/25:1922 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 30.

Reservation 14 (V)

7. Särskilda satsningar

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:439 av Serkan Köse (S) och

2024/25:2381 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

8. Kulturfastigheter

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6,

2024/25:2510 av Mattias Vepsä m.fl. (S) och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 49.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (MP)

9. Kultur för barn och unga

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 9–11,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 4 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (MP)

10. Kulturskola

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1704 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 13–15,

2024/25:1794 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:2206 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 4 och 5.

Reservation 20 (S)

Reservation 21 (MP)

11. Ungas levnadsvillkor och fritid

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:284 av Cecilia Engström (KD),

2024/25:802 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP),

2024/25:840 av Mats Wiking (S),

2024/25:936 av Lena Johansson (S),

2024/25:1509 av Louise Thunström m.fl. (S) och

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation 22 (C)

Reservation 23 (MP)

12. Stöd till ungdomsorganisationer m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:885 av Magnus Manhammar (S),

2024/25:983 av Mauricio Rojas m.fl. (L) yrkande 4,

2024/25:2211 av Fredrik Lundh Sammeli (S) yrkandena 1 och 3 samt

2024/25:2595 av Ida Drougge (M) yrkande 1.

13. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 25 mars 2025

På kulturutskottets vägnar

Mats Berglund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Berglund (MP), Malin Danielsson (L), Alexander Christiansson (SD), Lawen Redar (S), Kristina Axén Olin (M), Jonas Andersson (SD), Azadeh Rojhan (S), Emma Ahlström Köster (M), Magnus Manhammar (S), Runar Filper (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Catarina Deremar (C), Anna-Lena Hedberg (SD) och Louise Thunström (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ca 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena handlar om bl.a. kultur i hela landet, kultursamverkansmodellen, finansiering av kultur, konstnärers villkor, barns och ungas möjlighet att delta i och utöva kultur samt ungas levnadsvillkor. Av dessa bereds 18 motionsyrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Kultur i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kultur i hela landet samt motioner om att stärka den regionala kulturverksamheten och kultursamverkansmodellen.

Jämför reservation 1 (MP) och särskilt yttrande 1 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1774 yrkande 1 vill Mats Berglund m.fl. (MP) permanenta återhämtningsstöden och stödja kulturen genom breda satsningar för att skapa goda förutsättningar för ett starkt, hållbart och oberoende kulturliv i hela landet. I samma motions yrkande 16 begärs ökade statliga anslag till kultursamverkansmodellen. I motionen framför motionärerna att tillförseln av medel över tid delvis urholkats samtidigt som kostnaderna har ökat. Motionärerna vill stärka den regionala kulturen samt kultursamverkansmodellen genom att tillföra mer medel att fördela.

Elin Söderberg m.fl. (MP) framför i kommittémotion 2024/25:2617 att de kulturella och kreativa branschernas förutsättningar påverkas av närvaron av och tillgången till kulturverksamheter i hela landet. I syfte att tillgängliggöra kultur för fler anser motionärerna därför i yrkande 16 att de statliga kulturinstitutionerna bör verka för kultur i hela landet. I motionens yrkande 17 framför motionärerna att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter ska öka.

Även i kommittémotion 2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) anförs i yrkande 22 att statliga kulturinstitutioner ska verka för kultur i hela landet. I samma motions yrkande 23 anförs att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter ska öka i syfte att tillgängliggöra kultur för fler i hela landet.

I motion 2024/25:1902 av Anders Ådahl (C) vill motionären att bidragen genom kultursamverkansmodellen ska räknas upp i samma takt som för de helt statliga institutionerna (yrkande 1). I samma motions yrkande 2 anför motionärerna att statens kulturinstitutioner bör få ett utvecklat nationellt uppdrag att sprida kulturen över hela landet.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i december 2009 om nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som

grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken bl.a. särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Bidrag till kultur i hela landet fördelas i huvudsak genom den s.k. kultursamverkansmodellen där bidragen fördelas av regionerna. Syftet med modellen är att föra kulturen närmare medborgarna och att ge regionerna ett ökat ansvar inom kulturområdet. För 2025 uppgår anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet till knappt 1,7 miljarder kronor. Regionernas fördelning av de statliga medlen ska enligt förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Regionen ansvarar för att bidragsgivningen främjar en god tillgång för länets invånare till:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
- biblioteks-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet
- professionell bild- och formverksamhet
- regional enskild arkivverksamhet
- filmkulturell verksamhet
- hemslöjd.

Inom kultursamverkansmodellen ansvarar Statens kulturråd (Kulturrådet) för en länsvis fördelning av statligt stöd som regionerna därefter har ansvar för att fördela till kulturverksamheter inom respektive län. Under 2024 fördelade Statens kulturråd totalt ca 1,6 miljarder kronor i verksamhetsbidrag, varav ca 1,5 miljarder kronor till de regioner som ingår i kultursamverkansmodellen. Ungefär 260 verksamheter inom modellens sju utpekade områden tilldelades verksamhetsbidrag. Statens kulturråd har särskilt förstärkt regionala prioriteringar inom bl.a. bild och form samt litteraturfrämjande verksamheter. Utöver det fördelades 107 miljoner kronor till regionala kulturverksamheter i Stockholms län, som inte ingår i modellen.

Kulturrådet beviljar även tidsbegränsade utvecklingsbidrag till projekt av nationellt kulturpolitiskt intresse. År 2024 fördelades ca 22,6 miljoner kronor till olika regionala utvecklingsprojekt, en minskning jämfört med föregående år.

Det finns ett samverkansråd vid Kulturrådet med uppgift att värna de nationella kulturpolitiska målen inom modellen. Förutom Kulturrådet ingår Konstnärsnämnden, Kungliga biblioteket, länsstyrelserna (genom Länsstyrelsen i Hallands län), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet i samverkansrådet. Regeringen har nyligen (den 13 mars) beslutat att Nämnden för hemslöjdsfrågor ska avvecklas och uppgifterna föras över till Kulturrådet.

Regeringen gav i juli 2022 en särskild utredare i uppdrag att genomföra en översyn av kultursamverkansmodellen (dir. 2022:103). Syftet med översynen

var att undersöka om modellen kan utvecklas så att den i högre grad bidrar till kultur i hela landet och till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Översynen skulle även beakta regionernas frihet och ansvar.

Utredningen redovisade sitt slutbetänkande Kultursamhället – utvecklad samverkan mellan stat, region och kommun (SOU 2023:58) i september 2023. Enligt utredningen syftar förslagen till att uppnå administrativa förenklingar och minskad detaljstyrning från statens sida. Det bör vara möjligt även för kommunerna att fördela statsbidrag, och utredningen föreslår att det införs en ny lag om samverkan mellan staten, regionerna och kommunerna på kulturområdet. I stället för dagens löpande uppföljning av regionala kulturplaner bör de berörda parterna få stor frihet att arbeta med utveckling inom områden som de själva prioriterar. Staten ska enbart efterfråga planer som omfattar verksamhet som en region, eller de kommuner som finns i regionen, vill driva i samverkan med staten. Utredningen föreslår också att beskrivningen av vilka konst- och kulturområden som kan få statsbidrag bör bli mer generell så att medel även kan fördelas till helt nya områden om parterna är överens om det.

Utredningens slutbetänkande har remitterats och regeringen gav i januari 2025 Kulturrådet i uppdrag att med utgångspunkt i analysen och förslagen från utredningen och remissvaren lämna förslag om hur myndighetens arbete och samverkan inom kultursamverkansmodellen kan vidareutvecklas (Ku2025/00053). Uppdraget innebär att Kulturrådet ska göra en förhållandevis omfattande översyn av utredningens olika förslag och de olika samverkansformer som ingår i kultursamverkansmodellen. Kulturrådet ska i samband med uppdraget ha en dialog med Myndigheten för kulturanalys och inhämta synpunkter från regioner och kommuner samt berörda myndigheter och andra relevanta aktörer inom kulturområdet. De förslag som lämnas ska kunna genomföras inom befintliga ekonomiska ramar och uppdraget ska redovisas senast den 15 oktober 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt att människor i hela landet kan ta del av kulturuttryck och kulturverksamhet. Kultursamverkansmodellen, tillsammans med annan statlig bidragsgivning, ökar dessa möjligheter. Utskottet bedömer att kultursamverkansmodellen gör det möjligt att anpassa olika insatser till lokala förutsättningar och olika grupper i befolkningen. Utskottet noterar att syftet med kultursamverkansmodellen är att föra kulturen närmare medborgarna och att ge regionerna ett ökat ansvar och en ökad frihet inom kulturområdet. Utskottet välkomnar därför det arbete som pågår för att utveckla kultursamverkansmodellen med syfte att åstadkomma administrativa förenklingar och minskad detaljstyrning från statens sida och därmed i högre grad kunna bidra till kultur i hela landet samtidigt som regionernas autonomi ökar.

Med hänvisning till pågående arbete inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1774 (MP) yrkandena 1 och 16, 2024/25:1902 (C) yrkandena 1 och 2, 2024/25:2617 (MP) yrkandena 16 och 17 samt 2024/25:3057 (MP) yrkandena 22 och 23.

Finansieringen av kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om mecenatskap, alternativa finansieringsmodeller när det gäller kultur, konstnärlig frihet samt armlängds avstånd till kulturen.

Jämför reservation 2 (S), 3 (SD), 4 (C) och 5 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 understryker motionärerna vikten av konstnärlig frihet och armlängds avstånd mellan politik och verksamhet. Motionärerna understryker vikten av att upprätthålla en avvägning mellan folksuveränitetens politiska ambitioner och den sak- och yrkeskunskap som finns inom de olika offentliga förvaltningsområdena. Inom kulturområdet har det handlat om att skydda centrala demokratiska värden på yttrandefrihetens grund. Det som främst garanterar den demokratiska kultursynen och den förvaltningsmässiga styrningen är enligt motionärerna självständiga, oberoende och opartiska tjänstemän samt fria kulturutövare.

I kommittémotion 2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 1 anføres att regeringen bör utreda en mecenatskapsmodell. Motionärerna anser att frågan om alternativa finansieringsmodeller och mecenatskap är av stor betydelse för att stärka enskilda kulturskapare och för att så många kulturskapare som möjligt ska kunna vara självständiga och verka utanför etablerade institutioner. En sådan åtgärd skulle, enligt motionärerna, stärka kulturlivets oberoende. I samma motions yrkande 6 vill motionärerna att privata aktörer ska kunna ingå i kultursamverkansmodellen.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 7 framförs att principen om armlängds avstånd måste värnas och stärkas. Motionärerna anser att kulturen ska ges förutsättningar, värde och kraft utan att politiken försöker styra dess innehåll eller form, och utan att misstänkliggöra dess avsikter. I samma motions yrkande 8 anser motionärerna att Kulturrådet bör få i uppdrag att bidra med kunskapshöjande insatser och stöd till landets kulturaktörer, kommuner och regioner om principen om armlängds avstånd och hur den kan tillämpas i praktiken.

I kommittémotion 2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2 understryks vikten av ett fritt kulturliv. Motionärerna anser att kulturen blir friare om den står på fler ben. För att säkra den konstnärliga friheten behöver

konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig-privat samverkan så att armlängds avstånd gäller även där. Offentlig finansiering behövs i många fall och kan och bör ofta inte ersättas. Men samtidigt bör möjligheterna till privat finansiering förbättras. Det rör bl.a. sådant som att underlätta kultursponsring, sänka dansbandsmomsen, införa avdragsrätt för företag vid förstahandsinköp av konst och andra former av åtgärder som främjar privat finansiering.

I motion 2024/25:440 av Serkan Köse (S) anförs behovet av att stärka skyddet för kulturinstitutioners oberoende från politisk kontroll.

Motionären framför vidare i motion 2024/25:441 att skyddet för konstnärlig frihet kan stärkas genom att frågan om en nationell strategi för konstnärer ses över.

Bakgrund

Som nämnts tidigare innebär de nationella kulturpolitiska målen att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Konstnärsnämnden har, liksom Kulturrådet, sedan lång tid tillbaka ett system för att garantera att principen om armlängds avstånd upprätthålls genom att sakkunniggrupper bedömer ansökningar och beslutar om stipendier och bidrag. Beslutandegruppernas uppdrag är framför allt att beakta konstnärlig kvalitet och ekonomiska behov. Under 2022 vidtogs flera åtgärder för att ytterligare värna den konstnärliga friheten i bidragsgivningen. En ny webbplats har lanserats där uppdraget och beslutandeprocesserna tydliggörs för ökad transparens. Konstnärsnämnden har också initierat arbetet med ett nytt ansökningssystem där de ser över ansökningsformulärens frågor och säkerställer att dessa inte blir eller upplevs styrande i relation till den konstnärliga friheten.

Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) fick i regleringsbrevet för 2023 i uppdrag att kartlägga och analysera kulturområdets finansiering. Myndigheten skulle särskilt analysera hur icke-offentliga aktörer bidrar till finansieringen och om de i ökad utsträckning skulle kunna bidra till finansiering av kulturverksamhet. Kulturanalys skulle även beakta vilka effekter olika finansieringskällor kan få i relation till de kulturpolitiska målen. Kulturanalys delredovisade uppdraget i december 2023 och enligt rapporten uppgick den sammanlagda finansieringen för de finansieringsformer som kartlagts till 56 miljarder kronor 2022. Av denna finansiering stod den icke-offentliga finansieringen (inklusive hushållens utgifter och ideellt arbete) för ca 38 procent. Den 16 oktober 2024 slutredovisade myndigheten uppdraget i rapporten Privat kulturfinansiering – Hinder, möjligheter och konsekvenser, (rapport 2024:2). Slutredovisningen inkluderar myndighetens bedömning av

hur icke-offentliga aktörer i större utsträckning skulle kunna bidra till kulturområdets finansiering samt vilka effekter olika finansieringskällor kan få i relation till de kulturpolitiska målen. Utredningen fokuserar på konst- och kulturformer och andra verksamheter som är en del av den offentliga kulturpolitiken och de offentliga stödsystemen. Utredningens empiriska underlag består av tre olika delar:

1. en övergripande kartläggning av kulturområdets finansiering och en mer detaljerad kartläggning av museers, scenkonstverksamheters och utställningsverksamheters finansiering,
2. en forskningsöversikt och internationell utblick, och
3. en aktörsstudie om privat kulturfinansiering i Sverige, främst baserad på intervjuer.

Utöver dessa delar redogörs också för hur den svenska finansieringsmodellen på kulturområdet har växt fram historiskt. Kulturanalys drar utifrån dessa underlag fyra övergripande slutsatser:

- Hushållen är den största privata finansiären.
- Stora skillnader mellan olika verksamheter.
- Ett arbete för ökad privat finansiering kräver långsiktighet.
- Flera överväganden behövs i relation till de kulturpolitiska målen.

Regeringen gav i juni 2023 en särskild utredare i uppdrag att lämna ett förslag på skatteincitament för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet (dir. 2023:87). Ett sådant skatteincitament kan, enligt regeringen, bidra till att öka donationerna till ideella organisationer och därigenom främja olika samhällsnyttiga verksamheter. Ett delbetänkande lämnades den 16 december 2024. Utredaren har tagit fram förslag på hur ett skatteincitament för gåvor från juridiska personer bör utformas, och lämnat nödvändiga författningsförslag. I december 2024 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen. Utredaren har nu även i uppdrag att bl.a. analysera om det finns behov av särskilda bestämmelser om avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring i inkomstskattelagen (1999:1229) samt att lämna nödvändiga författningsförslag för avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring, oavsett ställningstagande. Utredaren ska i sin analys också göra en bedömning bl.a. av om det finns behov av lagändringar för att göra sponsring mer jämställd. Utredningstiden har förlängts i denna del. Uppdraget ska redovisas senast den 9 januari 2026.

Svensk Scenkonst och Sveriges Museer har nyligen publicerat rapporten Vem betalar för kulturen? Det är andra året i rad som Svensk Scenkonst och Sveriges Museer har genomfört en gemensam enkätundersökning bland sina medlemmar för att ta reda på hur cheferna ser på det ekonomiska läget i sina verksamheter. Frågorna i den senaste undersökningen handlade särskilt om chefernas syn på kompletterande finansiering och om deras erfarenhet av att arbeta med olika sorters finansiering. Enligt rapporten är cheferna för landets

museer och scenkonstverksamheter överlag positiva till att finansiera verksamheten genom olika intäktskällor.

I sammanhanget kan nämnas att renoveringen av Kungliga Operan i Stockholm kommer att finansieras med stöd från privata donatorer (300 miljoner kronor).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar uppfattningen att en analys av kulturområdets finansiering är angelägen, inklusive hur icke-offentliga aktörer i högre grad kan bidra till finansiering av kulturverksamhet. Utskottet välkomnar därför att regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på skatteincitament för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet. Detsamma gäller den kartläggning och analys av förutsättningarna för kulturområdets finansiering som Myndigheten för kulturanalys nyligen presenterat. Utskottet anser att den särskilda utredarens slutredovisning bör avvaktas.

Utskottet konstaterar vidare att det förslag som den särskilda utredaren lämnat i sin översyn av kultursamverkansmodellen syftar till att modellen ska utvecklas så att den i högre grad kan bidra till kultur i hela landet och till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen. Förslagen syftar till att beakta regionernas frihet och även deras ansvar i bidragsgivningen. Förslaget i betänkandet har remitterats.

Mot bakgrund av pågående arbete inom Regeringskansliet avstyrker utskottet motionerna 2024/25:440 (S), 2024/25:441 (S), 2024/25:1418 yrkandena 1 och 6, 2024/25:1774 (MP) yrkandena 7 och 8, 2024/25:2958 (C) yrkande 2 samt 2024/25:3110 (S) yrkande 3.

Den fria kulturens förutsättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om den fria kulturens förutsättningar. Jämför reservation 6 (S), 7 (C) och 8 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10 framförs att Myndigheten för kulturanalys bör få ett utökat uppdrag att ta fram statistik över den ideella kultursektorn. I motionen konstateras att kunskapen om kultursektorn generellt är för låg och att det saknas statistik. Det behövs därför statistik om och analys av den ideella kultursektorns verksamhet när det gäller ekonomi, produktion, engagemang och omfattning av verksamhet.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 5 begärs att regeringen snarast tillsätter en utredning för att stärka livemusikens och den fria kulturens förutsättningar över hela landet. I motionen anförs att

ökande kostnader har fört lokalfrågan allt högre upp på agendan. Det är inte rimligt, menar motionärerna, att den fria kulturen och livekulturen trycks allt längre bort från städernas centrum, eller inte har några spelplatser alls i mindre orter. I samma motions yrkande 23 framför motionärerna att de vill se en utredning med målet att föreslå en långsiktig utvecklingsstrategi för att säkra och stärka landets infrastrukturer inom det fria och ideellt organiserade kulturlivet på såväl nationell, regional som lokal nivå. I motionens yrkande 25 framförs behovet av insatser för att stärka och värna den ideella kulturen. Motionärerna anser att Myndigheten för kulturanalys bör få i uppdrag att kartlägga den ideella kulturens effekter utifrån kulturpolitikens mål om att stärka den ideella kulturen på längre sikt.

I kommittémotion 2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 3 framförs behovet av en god infrastruktur för kultur i hela landet. Motionärerna anser att det offentliga, genom staten, regionerna och kommunerna, måste medverka till att skapa bästa möjliga förutsättningar och rimliga villkor för allmänna samlingslokaler med generösa utrymmen för bl.a. kulturverksamhet.

I motion 2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) yrkande 3 anför att de statliga, regionala och kommunala kulturstöden bör öka med en målsättning att anställa fler musiker eller ekonomiskt stödja fritt verksamma musiker.

Bakgrund

Det fria kulturlivet inbegriper bl.a. koreografer, fria teatergrupper, musikarrangörer, konstnärsdrivna gallerier. Kulturrådet beslutar om ett antal olika bidrag som riktas specifikt till musikområdet. Dessa fördelas framför allt inom anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, musikutgivning och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik. Anslaget uppgår för 2025 till drygt 249 miljoner kronor.

Kulturrådet fick i oktober 2023 i uppdrag att kartlägga musikområdets tillgång till scener och ändamålsenliga lokaler i hela landet. Uppdraget redovisades den 30 september 2024 och Kulturrådet föreslog bl.a. att

- det dels ska inrättas ett treårigt utvecklingsbidrag för att stärka arrangörers tillgång till kultur-/musikscener
- medlen till samlingslokaldelegationen ska förstärkas
- skatteregler för sponsring ska utredas

Det är möjligt att senast den 30 september varje år söka stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler hos Boverkets s.k. samlingslokaldelegation, enligt förordning (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Kulturlokaler kan få stöd till nybyggnad och ombyggnad samt till standardhöjande reparationer, tillgänglighetsskapande åtgärder och energiåtgärder. Bidraget ges till museer och teater- och konsertlokaler som ägs av någon annan än staten. Lokaler för läns museer är prioriterade.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det i dag finns en rad olika insatser som syftar till att möjliggöra tillgången till teater-, dans- och musikverksamhet. Utskottet är därför inte berett att nu föreslå något tillkännagivande enligt motionsyrkandena och avstyrker därför motionerna 2024/25:152 (S) yrkande 3, 2024/25:1774 (MP) yrkandena 5, 23 och 25, 2024/25:2958 (C) yrkande 3 samt 2024/25:3110 (S) yrkande 10.

Konstnärers villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om konstnärers villkor.

Jämför reservation 9 (S), 10 (SD) och 11 (C) samt särskilt yttrande 2 (S) och 3 (MP).

Motionerna

Lawen Redar m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3110 yrkande 31 att konstnärernas villkor och förutsättningarna att verka som konstnär behöver förbättras. I motionen konstateras att konstnärer och kulturskapare tar del av det sociala trygghetssystemet i lägre utsträckning än andra grupper. Motionärerna uppmanar därför regeringen att remittera utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – Nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) och fortsätta det påbörjade arbetet. I samma motions yrkande 33 vill motionärerna uppmärksamma att även utvecklingen av artificiell intelligens (AI) kan spela in och vara en förklaring till stigande arbetslöshet bland kulturarbetare. Enligt motionärerna drabbas flera av kulturlivets yrkesgrupper hårt redan nu, framför allt fotografer, illustratörer och översättare. Det är främst mindre och ofta kommersiella uppdrag som nu ersätts av AI-genererade bilder och texter. Motionärerna uppmanar därför regeringen att noga följa utvecklingen, upprätthålla en dialog med branscherna och vidta nödvändiga åtgärder. I motionens yrkande 35 vill motionärerna värna alliansernas viktiga uppdrag. Motionärerna vill även att regeringen utvärderar om det ekonomiska stödet till allianserna behöver öka. I samma motions yrkande 36 föreslår motionärerna att utvecklingen för de kulturellt yrkesverksamma noga följs, bl.a. för frilansare och små produktionsbolag.

I kommittémotion 2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) anför i yrkande 8 att frågan om ersättning för kulturskapare spelar en central roll i debatten om hur fri konsten och kulturen egentligen är. Därför bör regeringen genom dialog med strömningsjättar eller genom andra insatser se över vad som kan göras för att fler kulturskapare kan få en skäligen ersättning.

I kommittémotion 2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD) anförs i yrkande 4 att regeringen bör tillsätta en utredning om frilansares arbetsvillkor.

I kommittémotion 2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 10 framhålls behovet av att förbättra förutsättningarna för kulturarbetare. Motionärerna anser att bättre tillgång till samlingslokaler i hela landet kan ge kulturskapare inom bl.a. teater, musik och litteratur möjlighet att få uppdrag och nå nya grupper, och även genom Skapande skola kan kulturarbetare över hela landet få uppdrag. Motionärerna menar också att förutsättningarna kan förbättras genom att scenkonstallianserna utvecklas och genom bättre möjligheter för kulturarbetare att ta del av ersättning via socialförsäkringen.

Bakgrund

Modellen med de tre scenkonstallianserna Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen erbjuder en villkorad grundanställning för frilansande utövare inom respektive område. De anställda skådespelarna, dansarna och musikerna tar tjänstledigt från respektive scenkonstallians när de arbetar på annat håll, och allianserna betalar ut lön till scenkonstnärerna under perioder när de saknar annat engagemang. Statsbidrag till allianserna fördelas inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Kulturrådet ska fördela drygt 92 miljoner kronor till alliansverksamheten 2025. Scenkonstallianserna har byggts ut stegvis över tid och omfattar i dag totalt ca 400 anställda

De konstnärliga centrubildningarna är intresse- och förmedlingsorganisationer för ca 12 000 professionella konstnärer inom olika konstområden. Centrubildningarna förmedlar konst- och kulturuppdrag i hela landet. Det finns tre centrubildningar på musikområdet: Musikcentrum Syd, Musikcentrum Väst och Musikcentrum Öst. Musikcentrum Riks är ett förbund för samverkan och utveckling av de tre regionala musikcentrumen. För övrig scenkonst finns t.ex. Danscentrum och Teatercentrum. Kulturrådet fördelar bidrag till centrubildningarna inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Konstnärsnämnden har enligt förordningen (2007:1199) med instruktion för Konstnärsnämnden till uppgift att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling genom att fördela statliga bidrag och ersättningar samt genom andra främjande åtgärder. Myndigheten ska även främja nyskapande kultur genom bidragsgivning och andra åtgärder. Myndigheten ska vidare analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Som en del i det uppdraget tar myndigheten fram handböcker med vägledande information om trygghetssystem, skatter och företagande för yrkesverksamma konstnärer. Konstnärsnämnden har vidare i uppdrag att utveckla och medverka i insatser för att främja konstnärers villkor inom de

kulturella och kreativa branscherna. Det innebär bl.a. att följa utvecklingen inom konstnärernas företagande och informera om företagande. Myndigheten ska också se över hur förutsättningarna för egenföretagande kan bli mer gynnsamma för konstnärer.

Inom Konstnärsnämnden finns ett särskilt beslutsorgan, Kulturbryggan, som fördelar bidrag enligt förordningen (2011:317) om statsbidrag till nyskapande kultur. Ändamålet med statsbidraget är att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet i hela landet med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen. Statsbidrag får ges till sådan nyskapande kulturell verksamhet av professionell art och hög kvalitet som bedrivs i projektform, samverkansprojekt som syftar till att utveckla nya former att bedriva kulturell verksamhet eller projekt som syftar till att utveckla nya sätt att finansiera kulturell verksamhet.

Även Sveriges författarfond fördelar medel inom ramen för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer. Det gäller bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker, ersättning till författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek, ersättningar till författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och dramatikerstöd. Vid utlåning av litterära verk ersätts upphovsmannen (bibliotek ersättning). Ersättningens nivå fastställs i avtal mellan staten och företrädare för de litterära upphovsmännen. Bildupphovsrätt i Sverige fördelar individuell visningsersättning inom ramen för anslaget 5:2. Inom ramen för anslaget 5:2 fördelas också fonogramersättning av Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM) och Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI).

Regeringen beslutade under 2023 att godkänna avtalet om upphovspersoners rätt till medverkans- och utställningsersättning (det s.k. MU-avtalet) mellan staten och flera organisationer som företräder upphovspersonerna (Ku2023/00711, Ku2023/01071). Avtalet gäller fr.o.m. den 1 januari 2024. MU-avtalet är ett ramavtal om ersättning och andra villkor för upphovspersoner som medverkar med egna konstverk i en utställning. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för konstnärer inom bild-, form- och hantverksområdet att få betalt för utfört arbete. I avtalet regleras en skyldighet för statliga arrangörer att förhandla om och betala ersättning till upphovspersoner för visning eller framförande av verk vid utställning. Avtalet är bindande för statliga institutioner, men ska även etablera en god branschpraxis avseende villkor och ersättningar till upphovspersoner för utställning av verk också för andra arrangörer än statliga.

Enligt förordningen (2020:337) om statsbidrag till aktörer inom bildkonst, form och konsthantverk kan bidrag ges till aktörer som drivs av sammanslutningar av konstnärer inom bildkonst, form och konsthantverk som har till huvudsakligt syfte att för konstnärlig produktion ställa verkstads- och produktionsresurser till sina medlemmars förfogande (kollektivverkstäder). Vidare får bidrag lämnas till aktörer inom bildkonst, form och konsthantverk som är verksamma i Sverige.

Regeringens skrivelse Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher (skr. 2023/24:111), som överlämnades till riksdagen i april 2024, syftar till att främja kulturskapares villkor och företagare inom de kulturella och kreativa branscherna. Med utgångspunkt i betänkandets förslag formulerar regeringens strategi en övergripande vision och sex strategiska mål inom lika många prioriterade områden:

- nationell statistik
- kunskaper om upphovsrätt
- rådgivning, stöd, finansiering och regelkostnader
- kompetensförsörjning och trygghetssystem
- livsmiljöer och näringsliv i hela landet
- genomslaget internationellt för de kulturella och kreativa företagen.

För att kunna fatta underbyggda beslut behövs enligt regeringen bättre statistik över de kulturella och kreativa branschernas bidrag till svensk ekonomi. Det behövs även bättre kännedom om det upphovsrättsrättsliga regelverket och förmåga att använda det. Regeringen menar vidare i skrivelsen att de kulturella och kreativa företagens specifika behov av rådgivning och regelförenkling behöver uppmärksammas liksom förutsättningarna att kunna bidra till en god gestaltad livsmiljö och människors livskvalitet. Olika trygghetssystem kan behöva anpassas till branschernas specifika förutsättningar och möjligheterna till internationella kultursamarbeten stärkas. Regeringen angav vidare att den under den kommande tioårsperioden avser att samordna olika insatser på området och årligen bjuda in till dialogmöten med representanter för kulturella och kreativa branscher.

En utredning har haft i uppdrag att se över reglerna för sjukpenninggrundande inkomst (SIG), det inkomstunderlag som ligger till grund för beräkning av bl.a. sjukpenning och föräldrapenning. Utredningsbetänkandet Ett trygghetssystem för alla – nytt regelverk för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2023:30) har remitterats.

Utredningen om upphovsrättens inskränkningar (dir. 2022:125) överlämnade den 19 januari 2024 betänkandet Inskränkningar i upphovsrätten (SOU 2024:4). Utredningen har lämnat förslag i syfte att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Här kan nämnas att det inom Regeringskansliet har tillsatts en arbetsgrupp med uppgift att samordna frågor om immaterialrätt och bidra till att ta fram en inriktning för regeringens målsättningar på området.

Utskottets ställningstagande

Konsten har en stor betydelse för enskilda och också för samhällets utveckling och vitalitet. Konstnärer har därmed en avgörande betydelse för ett levande kulturliv. Det är därför viktigt att skapa förutsättningar för konstnärer att verka

professionellt och att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Utskottet välkomnar regeringens målsättning att konstnärers villkor ska förbättras, bl.a. genom fler långa stipendier och mer gynnsamma förutsättningar för egenföretagande. Mot den bakgrunden och med hänvisning till de insatser som görs enligt ovan i form av bl.a. medelsfördelning, myndighetsuppdrag samt berednings- och utredningsarbete finner utskottet inte skäl till tillkännagivanden enligt motionsyrkandena.

Motionerna 2024/25:1348 (SD) yrkande 4, 2024/25:1418 (SD) yrkande 8, 2024/25:2958 (C) yrkande 10 samt 2024/25:3110 (S) yrkandena 31, 33, 35 och 36 avslås därmed.

Internationellt utbyte

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fristadssystemet och om kulturens internationalisering.

Jämför reservation 12 (S) och 13 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 37 anförs att fristadssystemet inte bara inneburit en fristad för enskilda konstnärer utan också ett främjande av internationellt utbyte och konstnärlig frihet. Motionärerna uppmanar därför regeringen att se över och stötta Icorn-programmet och andra lokala fristadssystem. I samma motions yrkande 38 framför motionärerna att regeringen i alla internationella sammanhang, inte minst på EU-nivå, bör lyfta frågan om konstnärlig frihet och fristäder som en möjlighet att värna demokratin och det fria ordet.

I kommittémotion 2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 15 föreslås särskilda satsningar på kulturens internationalisering. I motionen framhålls bl.a. att internationellt utbyte, samverkan och export är viktigt både för den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten och för svenska konstnärers möjlighet att verka på en internationell marknad.

Bakgrund

Det finns i dag 24 fristäder i Sverige, dvs. kommuner eller regioner som är anslutna till det internationella nätverket Icorn (International Cities of Refuge Network). Fristadssystemet innebär att en kommun eller region ger en konstnär som i sitt hemland utsätts för hot och begränsad yttrandefrihet, en fristad under två år. Kommunen står under den tiden för boende och uppehålle. Kulturrådet har enligt regleringsbrevet för 2024 i uppdrag att verka för fler fristäder för förföljda konstnärer samt för en utveckling av fristadssystemet i Sverige. Kulturrådet ska även främja uppmärksamheten kring fristadsfrågor

och verka för att de fristadskonstnärer som finns i Sverige ska få ökad möjlighet att bli en del av offentligheten. Uppdraget ska genomföras i samverkan med berörda myndigheter och organisationer i det civila samhället samt med kommuner och regioner. Kulturrådet har sedan 2018 även i uppdrag att avsätta medel till en nationell samordnare av fristadssystemet inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. För närvarande är funktionen som nationell samordnare för fristadssystemet förlagd till Uppsala kommun.

Här kan vidare nämnas programmet Kreativa Europa som är EU:s program för de kulturella och kreativa sektorerna. Programmet har en total budget om 2,4 miljarder euro för programperioden 2021–2027. Målet för Kreativa Europa är att skydda, utveckla och främja den europeiska kulturella och språkliga mångfalden och det europeiska kulturarvet. Programmet ska även öka de kulturella och kreativa sektorernas konkurrenskraft och ekonomiska potential, särskilt inom den audiovisuella sektorn. Budgeten för den nuvarande programperioden är dubbelt så stor jämfört med budgeten för den föregående programperioden för Kreativa Europa. Kreativa Europa är uppdelat i tre programområden: Kultur, Media och ett sektorsövergripande programområde. Av budgeten ska 33 procent fördelas inom programområdet Kultur, 58 procent inom programområdet Media och 9 procent inom det sektorsövergripande programområdet. Programområdet Kultur riktar sig till aktörer inom de kulturella och kreativa sektorerna som definieras som arkitektur, arkiv, bibliotek och museer, konsthantverk, materiellt och immateriellt kulturarv, design, mode, festivaler, musik, litteratur, scenkonst (teater, dans, performance och cirkus), böcker och förlagsverksamhet, radio och bildkonst. Även universitet, kommuner, regioner och myndigheter kan ansöka om stöd för europeiska samarbetsprojekt. Projekten kan vara konstområdesövergripande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att flera myndigheter inom kulturområdet har ett uttalat uppdrag att bl.a. bedriva ett internationellt samarbete och utbyte. Utskottet delar uppfattningen att internationellt utbyte, export och samverkan är synnerligen viktigt för konstnärlig utveckling och svenska konstnärers möjligheter. Utskottet välkomnar också att Statens kulturråd fortsatt ska verka för fler fristäder för förföljda konstnärer och en utveckling av fristadssystemet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2024/25:2635 (MP) yrkande 15 och 2024/25:3110 yrkandena 37 och 38.

Kultur och hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kultur och hälsa.
Jämför reservation 14 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1922 av Nadja Awad m.fl. (V) anser motionärerna i yrkande 30 att det bör ställas krav på ett funktionsrättsperspektiv på all offentligt finansierad kultur och idrott. Motionärerna anser att det bör kartläggas hur tillgången till fritidshjälpmedel, färdtjänst, kontaktpersoner, ledsagare och personlig assistans påverkar möjligheten att delta i kulturliv och i fysiska aktiviteter på lika villkor runt om i landet för att delaktigheten och den fysiska aktiviteten bland barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning ska kunna ökas.

I motion 2024/25:428 av Serkan Köse (S) föreslås en nationell strategi för att integrera kultur i äldreomsorgen som ett verktyg för att främja hälsa och välbefinnande bland äldre.

Bakgrund

På uppdrag av regeringen har Folkhälsomyndigheten tagit fram en nationell strategi mot ensamhet: Tillsammans – för god gemenskap i hela befolkningen som ska gälla 2025–2029. Strategin överlämnades till regeringen den 28 februari 2025.

Folkhälsomyndigheten publicerade i februari 2024 Kulturens betydelse för hälsa och välbefinnande – En sammanfattning av en kartläggande litteraturöversikt, där myndigheten lyfter fram kulturens välgörande inverkan på hälsan. Myndigheten konstaterar att samhällsutmaningarna är stora när det gäller vidgade hälsoklyftor, en ökad andel äldre i befolkningen och psykisk ohälsa. Rapporten slår fast att kulturen kan spela en central roll i folkhälsans utveckling och kan stärka arbetet för en bättre och mer jämlik hälsa. Enligt rapporten kan konst och kultur bidra till att minska psykiska besvär och förbättra välbefinnandet hos olika patientgrupper. Analysen inkluderar en bred palett av aktiviteter, där deltagarna aktivt medverkar i processen.

Vidare kan nämnas att Region Skåne har tagit fram modellen Kultur på recept 2.0, även kallad Skånemodellen. Region Skåne har också tagit fram en särskild strategi på området – Hela människan, hela livet – Region Skånes strategi för kultur och hälsa 2022–2030. Enligt strategin har många studier och praktisk erfarenhet visat att deltagande i konstnärliga och kulturella aktiviteter stärker hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Deltagande i kulturaktiviteter kan både bidra till ökad livslängd och påverka deltagarnas hälsotillstånd positivt.

Statens kulturråd har i uppdrag att driva på utvecklingen så att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av kulturlivet och utöva kultur på jämlika villkor. Myndigheten informerar även om frågor som rör tillgänglighet och kulturverksamhet. Vissa bidrag som fördelas av Statens kulturråd och statliga bidrag som fördelas inom kultursamverkansmodellen är även förenade med ett antal minimikrav på tillgänglighet. Bidragsmottagare med publik verksamhet ska t.ex. ha viss information om tillgänglighetsanpassning. Bidragsmottagare som använder lokaler för publik verksamhet ska även ha åtgärdat s.k. enkelt avhjälpna hinder enligt plan- och bygglagen (2010:900). Statens kulturråd kräver även att samtliga kulturinstitutioner som tar emot statliga bidrag till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen ska ha webbsidor inklusive applikationer och e-tjänster, som lägst motsvarar minimikraven i lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

Samtliga museimyndigheter ska enligt respektive regleringsbrev redovisa de åtgärder som vidtagits för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB och Riksteatern ska enligt riktlinjerna för statens bidrag till respektive institution verka för att göra teatern tillgänglig för publik med funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona vikten av att alla ska ha en god tillgång till kultur. Kulturupplevelser av olika slag har stor betydelse för hälsa, välbefinnande och gemenskap. Kulturen kan också vara avgörande för människors livskvalitet och bidra till en positiv samhällsutveckling. Som framgår ovan finns det föreskrifter och riktlinjer som syftar till att skapa förutsättningar för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Motion 2024/25:428 (S) och 2024/25:1922 (V) yrkande 30 avstyrks därmed.

Särskilda satsningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kulturstöd för att hantera klimatförändringar samt till ensambegravningar.

Motionerna

I motion 2024/25:439 av Serkan Köse (S) föreslås att förutsättningarna för att införa ett särskilt stödprogram för kultursektorn för att hantera klimatförändringar bör utredas.

I motion 2024/25:2381 av Jesper Skalberg Karlsson (M) anförts behovet av att överväga en ny ordning för kulturstöd till ensambegravningar.

Bakgrund

Riksantikvarieämbetet publicerade 2023 skriften Räkna med kulturarvet– Hållbarhet och klimat där det konstateras att både det materiella och immateriella kulturarvet påverkas av klimatförändringarna. I skriften ges exempel som att ett minskat tjäl- och snödjup samt smältande glaciärer blottlägger och bryter ned arkeologiska lämningar i snabbare takt än förut, vilket kan medföra att kulturhistoriska värden går förlorade. Vidare konstateras att när temperaturen växlar kring fryspunkten för vatten ökar risken för exempelvis frostsprängning, vilket riskerar att skada bl.a. murverkskonstruktioner och muralmåleri. Bränder ökar med högre temperaturer och torka. Skogsbränder kan ge skador på lämningar och biologiskt kulturarv och bränder i bebyggd miljö kan förstöra kulturvärden. Igenväxning ökar i takt med förändrade temperaturer och ökad nederbörd och kan påverka kulturmiljöer och fornlämningar, och medföra ökad sårbarhet för det biologiska kulturarvet. Jordskred och erosion ökar på grund av mer extrem nederbörd och havsnivåhöjning vilket kan skada och förstöra kulturarvet. Fuktbelastningen ökar med ett varmare och fuktigare klimat vilket ger ökad risk för röta, mögel och skadedjursangrepp, som påverkar bl.a. byggnader, museer och arkiv. Och havsnivåhöjningar leder till att kustnära kulturarv såsom arkeologiska lämningar, byggnader och kulturlandskap skadas eller går förlorade.

Inom ramen för den öppna samordningsmetoden och på uppdrag av Kulturdepartementet har Riksantikvarieämbetet deltagit i en expertgrupp för Europeiska kommissionen bestående av 50 experter från 28 europeiska länder. Gruppen publicerade 2022 rapporten Strengthening cultural heritage resilience for climate change – Where the European Green deal meets cultural heritage (Att stärka kulturarvets motståndskraft mot klimatförändringar – Där den europeiska gröna given möter kulturarv). Rapporten tar upp kulturarvets motståndskraft mot klimatförändringar och bidrar även med rekommenderade åtgärder som att renovera och bygga om befintlig bebyggelse och tar upp behovet av att integrera kulturarv och klimatpolitik.

Begravningsverksamhet regleras i begravningslagen. I enlighet med den ska en begravning utformas som de anhöriga vill ha den, om det inte finns något nedskrivet av den som avlidit. När en person avlider och inte har några anhöriga så utser kommunen en dödsboutredare. Om det inte finns några släktingar som kan eller vill ordna begravningen så beställer dödsboutredaren en begravning. Ifall den avlidne inte har skrivit ned några önskemål inför sin begravning, exempelvis i Livsarkivet eller Vita arkivet, ska dödsboutredaren anordna en enkel och värdig begravning. Enligt Sveriges begravningsbyråers förbund genomförs i snitt två ensambegravningar i veckan i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har noterat att medmänskliga ideella initiativ arrangerade inom ramen för församlingarnas och civilsamhällets arbete förekommer vid s.k.

ensambegravningar och anser att dessa är mycket lovvärda. Utskottet anser dock att utformningen av begravningsplatser när det inte finns anhöriga i första hand är en fråga för dödsboudoirerna och församlingarna.

Utskottet anser vidare att det är angeläget att planera för att både det materiella och det immateriella kulturarvet kan påverkas av klimatförändringar för att inte kulturhistoriska värden ska gå förlorade. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2024/25:439 (S) och 2024/25:2381 (M).

Kulturfastigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om vissa kulturfastigheter.
Jämför reservation 15 (S) och 16 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 49 konstaterar motionärerna att kulturinstitutioner som Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Operan, Dramaten och Historiska museet är intimt sammankopplade med byggnaderna, dvs. själva ändamålet med fastigheterna är att bedriva de aktuella kulturverksamheterna. Motionärerna välkomnar att en generell översyn av kostnadshyrorna har initierats men menar att det krävs blocköverskridande samtal för att nå en långsiktig lösning.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) vill motionärerna i yrkande 6 se en satsning för att stödja de statliga scenkonst- och museibyggnaderna för att hantera de ökade kostnaderna kopplade till hyror och lokaler. Även modellen med kostnadshyra menar motionärerna behöver ses över och justeras för att hålla verksamheten i de stora statliga kulturinstitutionerna på hög nivå samtidigt som medlen ska kunna användas så effektivt som möjligt. Motionärerna understryker att de stora institutionerna är viktiga för hela det samlade kulturlivet, såväl det professionella som det ideella, och måste värnas för att bibehålla den höga kvaliteten.

I motion 2024/25:2510 av Mattias Vepsä m.fl. (S) anförs det att kulturfastigheter behöver långsiktiga lösningar.

Bakgrund

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2025 en kompensation till vissa kulturfastigheter för ökade hyreskostnader. Anslagen till Naturhistoriska riksmuseet, Nationalmuseum och Kungliga Dramatiska teatern AB förstärktes för att kompensera för ökade hyreskostnader. Huvudbyggnaderna för Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Dramaten är tre av fem fastigheter med s.k. kostnadshyra som innebär att hyran över tid ska täcka kostnaderna för ränta, avskrivningar, drift, underhåll och administration för

respektive byggnad. Med anledning av bl.a. genomförda renoveringar och högre marknadsräntor har hyreskostnaderna ökat.

I budgetpropositionen föreslogs vidare en förstärkning av bidraget till Kungliga Operan AB för deltagande i Statens fastighetsverks projektering av en renovering av operabyggnaden samt för planering av evakuering och utflytt av verksamheten inför en sådan renovering.

Med anledning av utskottets uppföljning av hyressättningen inom kulturområdet riktade riksdagen 2009 ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2009/10:KrU1 punkt 2, rskr. 2009/10:144). Av tillkännagivandet följer att regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad kulturutskottet anfört med anledning av de förslag som utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp lyft fram om kulturinstitutionernas lokalförsörjning (bet. 2009/10:KrU1 s. 17–23). Regeringen har tidigare svarat på delar av tillkännagivandet, och den del som har kvarstått är frågan om att regeringen bör överväga de särskilda problem som systemet med ändamålsfastigheter och kostnadshyra har lett till inom kulturområdet. En utredare gavs därför i uppdrag att göra en fördjupad analys av effekterna av den kostnadshyresmodell som tillämpas för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan AB, Dramatiska Teatern AB, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Historiska museet. Med utgångspunkt i analysen skulle utredaren föreslå nya principer för hyressättningen av byggnaderna samt en ändamålsenlig modell för att särredovisa och specificera hyreskostnaderna för de byggnader som i dag har kostnadshyra. Utredaren skulle även analysera effekterna av införandet av en sådan modell. Uppdraget redovisades den 30 november 2024 (Ds 2024:32).

Vidare kan nämnas att regeringen i juni 2023 efter en framställan från Statens fastighetsverk (SFV) beslutade att ge SFV i uppdrag att genomföra en förstudie för en renovering av operabyggnaden i Stockholm. SFV redovisade förstudien i en rapport i april 2024. I januari 2025 presenterade sedan regeringen tillsammans med SFV och Kungliga Operan en lösning som bl.a. innebär plats för Kungliga Hovkapellet, en påbyggnad mot Kungsträdgården, en ny entré och publikfoajé, en rymlig andrascen, tre nya balettsalar och en ny terrass för publiken ovanpå Café Opera. Delar av ombyggnaden kommer att finansieras via privata donationer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens initiativ när det gäller frågan om kulturfastigheternas hyror och villkor. Mot bakgrund av det arbete som nu pågår finner utskottet ingen anledning att rikta något tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet avser dock att noga följa utvecklingen. Motionerna 2024/25:1774 (MP) yrkande 6, 2024/25:2510 (S) samt 2024/25:3110 (S) yrkande 49 avstyrks därför.

Kultur för barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kultur för barn och unga och om Skapande skola.

Jämför reservation 17 (S), 18 (C) och 19 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8 pekar motionärerna på att skolan spelar en viktig roll för att barn ska få uppleva professionell kultur, scenkonst och eget skapande under uppväxttiden. Motionärerna anser att en nationell kulturgaranti där alla barn och unga i Sverige garanteras att kontinuerligt få uppleva detta under sin skoltid skulle ge alla barn bättre möjligheter att ta del av det svenska kulturlivet och den gemenskap som finns i att dela kulturella upplevelser. Motionärerna vill därför att frågan om hur barn och unga ska garanteras tillgång till kultur, scenkonst och eget skapande ska utredas.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 9 framför motionärerna att det bör tillsättas en skolkulturutredning i syfte att säkra alla barns rättvisa tillgång till kulturupplevelser och eget skapande. En sådan utredning kan även, menar motionärerna, kartlägga nuläget vad gäller barns och ungas tillgång till kulturupplevelser såsom scenkonst och besök på museer. Skapande skola når idag enbart fram till ungefär hälften av landets elever. Därför bör en skolkulturutredning, enligt motionärerna, även se över Skapande skola och undersöka möjligheten att införa en statlig kulturgaranti för varje barn på skoltid i grundskolan och gymnasieskolan, inklusive anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och anpassade gymnasieskolan. I motionens yrkande 10 föreslås en statlig kulturgaranti för varje barn på skoltid i grundskolan och gymnasieskolan. Motionärerna vill att alla barn ska ha rätt till en jämlik tillgång till kultur- och konstupplevelser och kontakt med professionella kulturskapare, oavsett var i landet de bor och vilken skola de går på. En skolkulturutredning bör ha till syfte att säkra en sådan rätt. I samma motions yrkande 11 förespråkar motionärerna en översyn av Skapande skola.

I kommittémotion 2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) framförs i yrkande 4 att Skapande skola stimulerar de ungas kreativitet och skapar möten med professionella kulturskapare. I motionen anförts vidare att satsningen på Skapande skola på sikt bör breddas till att gälla även gymnasieskolan.

Bakgrund

Skapande skola-bidraget syftar till att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och på så sätt främja alla barns och ungdomars rätt

till kultur och eget skapande. Skapande skola-bidraget är ett riktat statsbidrag som skolans huvudmän kan ansöka om att ta del av och som har funnits sedan 2008. Bidrag fördelas inom anslaget 1:3 Skapande skola. För 2025 uppgår anslaget till ca 230 miljoner kronor. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för elever i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Det får även användas till andra verksamheter som syftar till att stärka kultur i skolan samt för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten. Ändamålet med bidraget är enligt förordningen (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan att bidra till att kulturella och konstnärliga uttryck integreras i förskoleklass, grundskola och vissa särskilda utbildningsformer samt att elever ska få ökade möjligheter att tillsammans med professionell kulturverksamhet uppleva och utveckla förståelse för kulturens olika uttrycksformer samt utveckla sitt eget skapande. Statsbidrag får lämnas för inköp av professionell kulturverksamhet och för insatser som främjar elevers eget skapande som en del i undervisningen. Som förutsättning för statsbidrag gäller att huvudmannen har utformat mål för insatserna med utgångspunkt i skolans styrdokument och att insatserna är ett komplement till den befintliga kulturverksamheten i skolan.

Statens kulturråds bidragsgivning till Skapande skola syftar till att integrera konst och kultur i skolan. Ansökningar har kommit in från samtliga län med god geografisk spridning. Totalt beräknas två av tre elever nås av satsningen.

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2025 en förstärkning av bidraget till kulturell verksamhet i skolan (Skapande skola) som både främjar barns och ungas tillgång till kultur och professionella kulturskapares förutsättningar att leva på sitt konstnärskap. Anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 50 miljoner kronor årligen för 2025–2027 för en förstärkning av bidraget till Skapande skola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att barn och unga har möjlighet att ta del av kultur samt skapa och utöva kultur. Kultur och eget skapande stimulerar och stärker barn och unga som individer, ger möjlighet till reflektion, leder ofta till en ökad självkänsla samt bidrar till att motverka ensamhet och psykisk ohälsa. Att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur är en viktig kulturpolitisk prioritering. Som framgår ovan förstärktes anslaget Skapande skola för 2025–2027. Vidare görs och har gjorts omfattande insatser av statliga myndigheter och institutioner för att skapa förutsättningar för barn och unga att delta i och utöva kultur. Med hänvisning till det finns det enligt utskottet i dagsläget inte skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därför motionerna 2024/25:1774 (MP) yrkandena 9–11, 2024/25:2958 (C) yrkande 4 samt 2024/25:3110 (S) yrkande 8.

Kulturskola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om kulturskolan samt rätt att delta i kulturskolan.

Jämför reservation 20 (S) och 21 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 4 vill motionärerna att frågan om hur staten kan bidra till att stärka kulturskolan i Sverige ska utredas. Det gäller både kompetensförsörjningsfrågan och frågan om tillgång till utbildade kulturskolelärare i framtiden. I samma motions yrkande 5 vill motionärerna att frågorna om barns jämlika förutsättningar att delta i kulturskolans verksamhet och om hur tillgången till kulturskola i alla kommuner kan säkras ses över.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 13 understryker motionärerna behovet av en likvärdig kulturskola för alla barn. I motionens yrkande 14 anser motionärerna att en kulturskolelag bör inrättas för att säkra ökad kvalitet och ett breddat utbud i kulturskolan i landets alla kommuner. Motionärerna hänvisar bl.a. till FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och argumenterar för att Sverige är skyldigt att främja, uppmuntra och tillhandahålla kulturell verksamhet i enlighet med artikel 31 i konventionen. I samma motions yrkande 15 föreslås ett förstärkt och permanent kulturskolebidrag. Motionärerna menar att det är kulturskolan som i många kommuner bär upp det lokala kulturlivet genom sin verksamhet och som måste få stöd för att kunna fortsätta lägga grunden för hela Sveriges kulturliv. Motionärerna påminner också om kulturskolans roll det framgångsrika svenska musikundret och dataspelsundret.

I motion 2024/25:1704 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkande 1 föreslås en kartläggning för att se hur Skolinspektionens tolkning gällande ledighet för deltagande i kulturskolans verksamhet påverkat barns möjlighet att delta i denna verksamhet. I samma motions yrkande 2 anför motionärerna att om kartläggningen visar alltför stora variationer och minskningar av kulturskolans verksamhet bör regeringen överväga en förändrad lagstiftning för att möjliggöra deltagande i verksamheten.

I motion 2024/25:1794 av Linnéa Wickman m.fl. (S) vill motionärerna att åtgärder som säkerställer en tillgänglig och jämlik kulturskola i hela landet för alla barn prioriteras.

Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) anför i motion 2024/25:2206 yrkande 1 att ett statligt engagemang för nationell likvärdighet i kulturskolan bör övervägas. I samma motions yrkande 2 betona de vikten av att vidta åtgärder som skapar jämlika möjligheter för alla barn att utöva en rik variation av kulturella aktiviteter i kulturskolan.

Bakgrund

Riksdagen har antagit att det övergripande målet ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar (prop. 2017/18:164, bet. 2017/18:KrU9, rskr. 2017/18:312).

Av FN:s konvention för barnets rättigheter, sedan 2020 del av svensk lag (lagen [2018:1197] om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter), framgår att barn och unga har rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet och att själva uttrycka sig genom sitt eget skapande.

Under 2023 har Statens kulturråd fördelat ca 95 miljoner kronor till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet. Totalt har kulturskolornas verksamheter nått ca 11 procent av barn 6–19 år, enligt Kulturrådets rapport Kulturskolan i siffror 2022. Statens kulturråd har presenterat rapporten Vad går bidraget till? Redovisning av utvecklingsbidraget till kulturskolor 2021–2022. Rapporten konstaterar bl.a. att statens bidrag till utvecklingsinsatser stärkt delaktigheten i kulturlivet. Det framgår även att en utmaning för kulturskolorna är att ta till vara de nya elevernas intressen så att de kan fortsätta utvecklas i verksamheten. Utvecklingsbidragen är treåriga och för att verksamheterna ska kunna pågå längre tid än så krävs kommunala satsningar. Kulturskolorna arbetar också med öppen verksamhet som är avgiftsfri och utan krav på föranmälan, vilket redovisats i rapporten Öppen verksamhet i kulturskolan 2023.

Vad gäller ledighet och möjlighet att delta i kulturskolan under skoltid gäller att en elev i grundskolan och motsvarande skolformer har skolplikt och en motsvarande lagstadgad rätt till undervisning. Enligt 7 kap. 17 § skollagen (2010:800) ska en elev i dessa skolformer delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har ett giltigt skäl för att utebli. Skolan får bevilja ledighet för enskilda angelägenheter. Det gäller även elever som önskar delta i den kommunala kulturskolans verksamhet under skoldagen, dvs. under lektioner, raster och eventuella håltimmar. De behöver alltså ansöka om ledighet för att delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen. Rektorn behöver i dessa fall göra en samlad individuell bedömning. I den kan frånvarons längd, antalet ledighetstillfällen, hur angelägen ledigheten är för eleven, elevens studiesituation och samlade situation i övrigt vägas in. Om aktiviteten är förlagd till tid före eller efter skoldagens slut omfattas den inte av skolplikt och närvaroplikt, vilket innebär att eleven inte behöver beviljas ledighet för att kunna delta.

Huvudmän för förskolor, skolor och fritidshem har ansvar för att barn och elever som deltar i verksamheten får den tillsyn de behöver. Den som har vårdnaden om ett barn har enligt 6 kap. 2 § föräldrabalken tillsynsansvar för barnet. Av praxis från Högsta domstolen (NJA 1984 s. 764) samt beslut från Skolinspektionen och Riksdagens ombudsmän (JO) övergår tillsynsansvaret från barnets vårdnadshavare till huvudmannen när barnet är i förskolan, skolan

eller fritidshemmet. Tillsynsansvaret kan variera beroende på elevens ålder. Om en elev deltar i kulturskolans undervisning under skoldagen måste huvudmannen och kulturskolan klargöra vem som har tillsynsansvaret för eleven.

Skolverket och Kulturrådet har tillsammans tagit fram informationsmaterialet Samverkan mellan skola och kulturskola för att klargöra vilka möjligheter barn och unga har att delta i kulturskolans verksamhet under skoldagen.

Utskottets ställningstagande

Kulturskolan är en unik mötesplats för barn och unga och bidrar till att skapa möjlighet till kulturutövande och till att utveckla skapande förmågor. Kulturskolan är en kommunal angelägenhet som i huvudsak finansieras av kommunerna, som också utformar och bestämmer inriktning för verksamheten. Utskottet noterar att det finns kulturskolor i nästan samtliga av landets kommuner samt att andelen kommuner som erbjuder öppen verksamhet, där barn och unga oftast kan delta utan att föranmäla sig, ökar samt att det har blivit vanligare att erbjuda kostnadsfri kulturskola.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av en kulturskola både för den enskilda individen och för kulturlivet i stort. Utskottet konstaterar dock att frågan om barns deltagande i kulturskolan under skoldagen är komplex och inte bara berör skolplikten utan också skolans tillsynsansvar. Utskottet avser dock att följa frågan.

Utskottet finner inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandena. Motionerna 2024/25:1704 (S) yrkandena 1 och 2, 2024/25:1774 (MP) yrkandena 13–15, 2024/25:1794 (S), 2024/25:2206 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2024/25:3110 yrkandena 4 och 5 avstyrks därmed.

Ungas levnadsvillkor och fritid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. lovverksamhet, åtgärder mot mobbning, unga med funktionsnedsättningar samt barns grundmotorik.

Jämför reservation 22 (C) och 23 (MP).

Motionerna

I motion 2024/25:840 av Mats Wiking (S) föreslås att det bör inrättas fler träffpunkter för ungdomar över hela landet.

Lena Johansson (S) vill i motion 2024/25:936 att möjligheten att säkerställa att alla kommuner har tillgång till trygghetspengar avsedda för lovverksamhet för barn och unga ses över i syfte att motverka rekrytering till gängkriminalitet.

I motion 2024/25:1509 av Louise Thunström m.fl. (S) föreslås att det tillsätts en kommission för att utreda ökningen av mobbning i Sverige samt föreslå långsiktiga och effektiva åtgärder.

I kommittémotion 2024/25:802 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) föreslås att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ges i uppdrag att utreda situationen i Sverige för unga med funktionsnedsättning.

I kommittémotion 2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 14 anför ett behov av metodutveckling för att ge fler barn och unga tillgång till en aktiv fritid. Motionärerna anser att det behövs fler insatser samt metodutveckling för att ge alla barn och unga positiva, utvecklande och stärkande upplevelser som också kan skydda mot utanförskap av olika slag.

I motion 2024/25:284 av Cecilia Engström (KD) föreslås att behovet av nationella riktlinjer för att förbättra barns grundmotorik utreds.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i juni 2014 att målet för alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

Barn och unga är en viktig målgrupp för den statliga kulturpolitiken. Både de nationella målen och barnkonventionen understryker barns och ungas rätt till kultur. Statens bidragsgivning når många aktörer som bedriver verksamhet för barn och unga.

I lagrådsremissen Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra föreslås ett statligt stöd för barns fritidsaktiviteter. En proposition i ärendet är aviserad till april 2025. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 september 2025.

Syftet med fritidskortet är att främja barns förutsättningar att delta i fritidsaktiviteter som bidrar till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra. Stödet ska lämnas i form av ett fritidskort till barnets vårdnadshavare som är bosatt i Sverige och som barnet är bosatt hos. Enligt förslaget föreslås fritidskortet lämnas till barn och unga i åldrarna 8–16.

Det föreslås dels att E-hälsomyndigheten prövar frågor om fritidskort, dels en ny lag om E-hälsomyndighetens behandling av personuppgifter i ärenden om fritidskort. I lagrådsremissen föreslås vidare en ändring i lagen om uppgiftsskyldighet som ska motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelövertredelser och brottslighet i arbetslivet. Ändringen innebär att E-hälsomyndigheten omfattas av lagens tillämpningsområde. Det föreslås vidare en ändring i socialtjänstlagen som innebär att stöd i form av fritidskort inte får påverka beräkningen av försörjningsstöd.

Rörelsesatsning i skolan är ett regeringsuppdrag som syftar till att förbättra folkhälsan, välbefinnandet och skolresultaten. Satsningen riktar sig till alla barn i årskurs F till 9, men framför allt de som är minst aktiva. Det kan vidare

nämnas att Kammarkollegiet i sitt regleringsbrev för budgetåret 2024 i fråga om anslaget 13:1 Stöd till idrotten skulle betala ut medel till Sveriges Riksidrottsförbund att användas för idrott, rörelse och utveckling av rörelseförståelse inom ramen för skoldagen, i enlighet med satsningen på samling för daglig rörelse (45 miljoner kronor).

Både i skollagen (2010:800) och i diskrimineringslagen (2008:567) slås fast att om en anställd på skolan får vetskap om att en elev upplever sig kränkt eller mobbad inträder en s.k. handlingsplikt. Handlingsplikten innebär att skolan så snart som möjligt måste utreda och förhindra att kränkningarna fortsätter. Personal på skola eller förskola som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn eller förskolechefen som i sin tur måste informera huvudmannen. Om någon blir utsatt för mobbning under skoltid är det skolans ansvar att agera mot kränkningarna – även om situationen först uppstod på internet och utanför skoltid.

För att komma till rätta med bristande trygghet och studiero i skolan tillsatte regeringen utredningen om stärkt trygghet och studiero i skolan (U 2023:06). Utredningen skulle bl.a. föreslå åtgärder för att säkerställa att nolltolerans råder mot alla former av trakasserier och kränkande behandling, inklusive mobbning, i skolan bl.a. eftersom barn och unga med neropsykiatrisk funktionsnedsättning utsätts för trakasserier. I januari 2025 lämnades utredningsbetänkandet Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8). De samlade förslag som utredningen lämnar i betänkandet syftar till att åstadkomma en varaktigt förbättrad trygghet och studiero i skolan, genom flera samverkande åtgärder. Utredningen lämnar också förslag om ett nationellt frånvaroregister. Utredningens författningsförslag föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Vidare kan nämnas att regeringen i mars 2024 tillsatte utredningen om en förbättrad elevhälsa (U 2024:01) som ska analysera och föreslå hur elevhälsan i skolan kan stärkas i syfte att bättre tillgodose elevernas behov, så att elever med psykisk och fysisk ohälsa fångas upp i tid. I uppdraget ingår också att föreslå en elevhälsogaranti som bl.a. kan reglera hur snabbt en elev ska få stöd och vilka yrkeskategorier som ska finnas på skolan. Uppdraget ska delredovisas senast den 11 april 2025 och slutredovisas senast den 25 juni 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar den aviserade propositionen om ett fritidskort för barn och unga. Utskottet anser att det är angeläget att främja barns och ungas aktiva deltagande i idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv i gemenskap med andra och att barns och ungas möjligheter att delta i fritidsaktiviteter inte ska avgöras av familjernas ekonomi.

Utskottet vill vidare understryka att det är oacceptabelt att det förekommer mobbning, hot, trakasserier och andra kränkningar i en ökande omfattning på

bl.a. internet och att det finns skäl till oro över denna utveckling. Som redovisas ovan pågår dock olika insatser på området. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl till några tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena, men avser att fortsätta att följa frågan noga.

Utskottet avstyrker därför motionerna 2024/25:284 (KD), 2024/25:802 (MP), 2024/25:840 (S), 2024/25:936 (S), 2024/25:1509 (S) samt 2024/25:2958 (C) yrkande 14.

Stöd till ungdomsorganisationer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om stöd till ungdomsorganisationer och om informationsinsatser om bl.a. barns rättigheter.

Motionerna

I motion 2024/25:885 av Magnus Manhammar (S) begärs en översyn av hur ett mandatbundet stöd till de politiska ungdomsförbunden kan utformas.

Fredrik Lundh Sammeli (S) understryker i motion 2024/25:2211 yrkande 1 behovet av ett nationellt kunskapslyft för att stärka barns förståelse för sina rättigheter enligt FN:s barnkonvention. I motionens yrkande 3 vill motionären se över möjligheten att utöka stödet till barn- och ungdomsorganisationer för att underlätta spridningen av kunskap om barns rättigheter.

I motion 2024/25:2595 av Ida Drougge (M) föreslår motionären i yrkande 1 att det kan övervägas att tillsammans med privata aktörer starta en ideell utbildningsorganisation med fokus på att ge unga i grundskola och gymnasium ökade kunskaper i privatekonomi.

I motion 2024/25:983 av Mauricio Rojas m.fl. (L) framförs att det finns ett behov av breda informationsinsatser om de olika totalitära lärorens gemensamma antidemokratiska och frihetsfientliga fundament, deras vilja till absolut makt och total kontroll samt deras historia och brott mot mänskligheten. Nazismen, kommunismen och islamismen bör stå i fokus för dessa upplysningsinsatser, men också andra totalitära ideologier, som exempelvis fascismen, bör uppmärksammas. I yrkande 4 framför motionären att informationsinsatserna om totalitarismen bör sträva efter att nå största möjliga geografiska spridning och förankring, med skolan som ett av dess mest prioriterade arbetsområden.

Bakgrund

EU:s kompetens inom ungdomsområdet anges i artikel 165 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Där anges bl.a. att unionen ska agera för att uppmuntra en utveckling inom ungdoms- och ungdomsledarutbyten och för att uppmuntra ungdomars deltagande i Europas demokratiska liv.

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen, SÖ1990:20) antogs i New York den 20 november 1989, ratificerades av Sverige 1990 och trädde i kraft i Sverige den 2 september samma år (prop. 1989/90:107, bet. 1989/90:SoU28, rskr. 1989/90:350). FN:s barnrättskommitté bevakar hur medlemsstaterna följer konventionen. I dag är den svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter som trädde i kraft den 1 januari 2020. I samband med lagens införande genomförde ett flertal myndigheter omfattande utbildnings- och informationsinsatser om barnkonventionen och barns och ungas rättigheter.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag (S2025/00065 [delvis]) att följa upp och analysera regeringens strategiska arbete inom barnets rättigheter, med fokus på det arbete som har genomförts med anledning av den nationella strategin om att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232, bet. 2010/11:SoU3, rskr. 2010/11:35). I uppdraget ingår att föreslå hur regeringen kan stärka effektiviteten och genomslaget av arbetet på statlig, regional och kommunal nivå.

Barnombudsmannens webbplats Mina rättigheter.se riktar sig till barn och unga i alla åldrar. Här presenteras barnkonventionen utifrån olika områden så som rätten att påverka, att må bra, allas lika värde, familj och skola. För de yngre finns filmer om rättigheter att lära sig genom. På Mina rättigheter.se finns också Bobbot, en chattbot där barnet kan få vidare information och tips på vart det kan vända sig ifall det behöver komma i kontakt med någon som kan hjälpa.

Bidrag till barn- och ungdomsorganisationer fördelas av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Syftet med bidraget är att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Bidrag får endast lämnas till en organisation som ansöker om bidrag och som är en ideell förening i vilken medlemskap i såväl organisationen som dess medlemsföreningar är frivilligt. Vidare måste organisationen ha en självständig och demokratisk uppbyggnad, förbud mot diskriminering och respektera demokratins idéer, inklusive jämställdhet, samt ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst två år före ansökan om bidrag.

EU:s ungdomsstrategi utgör grunden för EU:s ungdomspolitiska samarbete för 2019–2027 (COM(2018) 269 final). EU:s ungdomspolitiska samarbete ska ta till vara ungdomspolitikens potential. Samarbetet ska främja ungdomars demokratiska deltagande, stödja samhälls- och medborgarengagemang och se till att alla ungdomar har de resurser som behövs för att delta i samhället. EU:s ungdomsstrategi är främst inriktad på tre åtgärdsområden – engagera, sammanföra och stärka – och utgår från ett samordnat genomförande mellan olika sektorer. En central del i genomförandet av EU:s ungdomsstrategi är den s.k. ungdomsdialogen, som är en konsultationsprocess som samlar in synpunkter från unga inom EU. Dessa synpunkter blir sedan till rekommendationer för medlemsstaterna.

I EU:s strategi för barnets rättigheter (COM(2021) 142 final) som presenterades av kommissionen våren 2021 betonas särskilt barns och ungas deltagande i politiska och demokratiska processer och att unionen bör sträva efter att ge barn förmåga att vara aktiva medborgare och deltagare i demokratiska samhällen.

Regeringen har beslutat om förnyade medel till det uppdrag Mediemyndigheten fick 2024 om att genomföra en nationell satsning för stärkt medie- och informationskunnighet (MIK). Myndigheten tilldelas nu medel (2,7 miljoner kronor) för att fortsätta uppdraget 2025. Omvärldsutvecklingen visar att det finns ett behov av att bredda kunskapen hos medborgarna för att de ska kunna navigera i dagens medielandskap på ett tryggt sätt och inte råka sprida desinformation.

För 2024 förstärktes Forum för levande historier uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism. Förstärkningen syftar bl.a. till att myndigheten ska bidra till att fler lärare, rektorer och andra relevanta aktörer som har en viktig roll i fråga om att motverka antisemitism bland barn och unga kan nås av insatserna. Regeringen gav Skolverket i uppdrag att tillsammans med Forum för levande historia fortsätta sitt arbete med att vidareutveckla verktyget för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser under 2024 och 2025. Syftet med verktyget är att motverka nutida uttryck för antisemitism och andra former av rasism i förskolan och skolan, folkbildningen och inom andra delar av utbildning för vuxna.

Här kan vidare nämnas satsningar på hågkomstresor. Regeringen avsätter 6 miljoner kronor årligen 2024–2026 för att genomföra utbildningsinsatser och hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser. Under 2024 avsattes ytterligare 1 miljon kronor för hågkomstresor, öronmärkta för insatser riktade till skolor i områden med socioekonomiska utmaningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av att barn och unga ges möjlighet till inflytande och delaktighet och att de uppmuntras att ta aktiv del i det demokratiska livet och samhällsdebatten. Det är också av stor betydelse att barn och unga har kunskap om sina rättigheter. Mot bakgrund av de insatser som genomförs av olika myndigheter och den dialog som finns med barn och unga samt med civilsamhällets organisationer finner utskottet inte skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 2024/25:221 (S) yrkandena 1 och 3, 2024/25:885 (S), 2024/25:983 (L) yrkande 4 samt 2024/25:2595 (M) yrkande 1.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför särskilt yttrande 4 (S), 5 (SD), 6 (C) och 7 (MP).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden berett motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som i bilaga 2. Detta har gjorts i betänkandena 2023/24:KrU4, 2023/24:KrU8 och 2023/24:KrU10. Riksdagen avslog motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker därför yrkandena.

Reservationer

1. Kultur i hela landet, punkt 1 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 16,

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16 och 17 samt

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 22 och 23 samt

bifaller delvis motion

2024/25:1902 av Anders Ådahl (C) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är djupt beklagligt att regeringen låtit kulturen fastna i den långa kurvan som inleddes med pandemins restriktioner. Miljöpartiet vill därför permanenta återhämtningsstöden och stödja kulturen genom breda satsningar. Förutsättningarna för att minska hindren och öka stimulansen och öppna för privat finansiering behöver ses över. Även återstartsutredningen har förslag som går i denna riktning. Miljöpartiet vill att det tillsätts en utredning som tittar på detta, däribland möjligheten till avdrag för investeringar i och sponsring av kultur och avdragsrätt för inköp av konst. Men det är samtidigt avgörande att detta arbete inte tas till intäkt för att det offentliga ska dra sig undan sitt ansvar. Ökade möjligheter till nya intäktskällor får inte vara på bekostnad av en stark offentlig finansiering.

Medan flera delar av kultursamverkansmodellen har varit lyckosam har en kontinuerlig kritik varit att medelstillsdelningen varit för sparsam. Över tid har därför tillförseln av medel delvis urholkats samtidigt som kostnaderna har ökat. Jag vill i stället stärka den regionala kulturen samt kultursamverkansmodellen genom att tillföra mer medel att fördela. Modellen har utvärderats vid ett flertal tillfällen, nu senast i utredningen Kultursamhället (SOU 2023:58) som har gått på remiss. Jag anser att regeringen bör ta utredningen vidare med syftet att stärka kultursamverkansmodellen så att syftena med modellen kan uppnås på ett bättre sätt. Utredningen visar exempelvis att bild- och formkonsten är eftersatt och missgynnas med den nuvarande modellen. Ett sätt att hantera detta missförhållande vore att ge Kulturrådet i uppdrag att se över infrastrukturen, exempelvis genom att skapa

noder med regionalt ansvar för bild- och formkonsten, och föreslå hur den kan stärkas.

Föreningsliv och kultur är en central del av samhällsutvecklingen. Det lokala kulturlivet kan vara rikligt och inkluderande genom amatörteater, körer, och en aktiv kulturskola, ofta med hjälp av ideella krafter. Men de kulturella och kreativa branschernas förutsättningar påverkas av närvaron av och tillgången till kulturverksamheter i hela landet. Såväl nuvarande som framtida aktörer inom de kulturella och kreativa branscherna kan växa och utvecklas av tillgången till och deltagandet i kulturverksamheter. Det är därför viktigt att verka för en levande kultur och ett levande civilsamhälle även i lands- och glesbygd. I syfte att tillgängliggöra kultur för fler i hela landet anser jag att statliga kulturinstitutioner bör verka för kultur i hela landet och det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter öka.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

2. Finansieringen av kultur, punkt 2 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och
avslår motionerna

2024/25:440 av Serkan Köse (S),

2024/25:441 av Serkan Köse (S),

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 6,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8 samt

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Principen om armlängds avstånd mellan politik och verksamhet är en central och viktig del av svensk förvaltningstradition, inte minst inom kulturpolitikens område. Armlängds avstånd handlar om att upprätthålla en avvägning mellan folksuveränitetens politiska ambitioner och den sak- och yrkeskunskap som finns inom de olika offentliga förvaltningsområdena. Inom kulturområdet har det handlat om att skydda centrala demokratiska värden på yttrandefrihetens grund. Det som främst garanterar den demokratiska kultursynen och den förvaltningsmässiga styrningen är självständiga, oberoende och opartiska tjänstemän samt fria kulturutövare. Därför måste det till en större diskussion

om de offentliganställda tjänstemännens arbetssituation, inte minst när dessa drabbas av politikens gränsförskjutningar, men också en diskussion om kulturutövarnas konstnärliga frihet. I fackförbundet DIK:s rapport "Vi vet ju hur det blev i Sölvesborg" beskrivs en samtid av klåfingriga politiker, kunskapsförakt och en hårt polariserad allmänhet. Mer än hälften av de 3 500 svarande offentliganställda har angett att de oroas över att inte kunna utföra sitt arbete utifrån yrkesetiska principer. Sverigedemokraternas polisanmälan mot Norrköpings stadsmuseums utställning "Medlöperi och motstånd" 2021 ledde inledningsvis till att museet tog bort den bild som orsakat anmälan. Museilagens ändamålsparagraf som stipulerar att ett museum ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning sattes på prov. Under 2023 ställde flera SD-politiker krav på att populära sagostunder på folkbibliotek skulle stoppas. Verksamheten som pågått sedan 2017 möts nu av hat och hot. Detta anser vi socialdemokrater är ett helt oacceptabelt agerande. I Tidöavtalet står detta: "Kulturpolitiken ska värna kulturlivets oberoende och egenvärde gentemot nyttoändamål. Principen om armlängds avstånd ska upprätthållas." Detta välkomnar vi socialdemokrater. Dessvärre uppvisas den raka motsatsen. Frågan om huruvida kulturen ska bedrivas på marknadsmässig grund har blossat upp i motsats till Tidöavtalets skrivning om kulturens egenvärde. Vi vill uppmana regeringen att kraftfullt agera vid angrepp på konstnärlig frihet och armlängds avstånd.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Finansieringen av kultur, punkt 2 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Anna-Lena Hedberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 6 samt avslår motionerna

2024/25:440 av Serkan Köse (S),

2024/25:441 av Serkan Köse (S),

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Svensk kulturpolitik präglas i stor utsträckning av omfattande offentlig finansiering på både statlig, kommunal och regional nivå. Detta innebär att det offentliga antar rollen som finansiär, vilket kan hämma grundläggande marknadsmekanismer. Trots detta finns det en stor andel kulturella och kreativa företagare i Sverige som själva finansierar sin verksamhet, inom en rad olika kreativa områden såsom datorspel, formgivning och konst. Tyvärr har dessa företagare, som ofta utgör en viktig del av exportindustrin, förbisetts av socialdemokratiska regeringar, som istället prioriterat den kultur som finansieras av det offentliga. Detta kan på sikt innebära att de svenska kreativa näringarna riskerar att hamna efter, vilket vore synnerligen olyckligt med tanke på att dessa näringar bidrar både till jobbskapande och till en positiv bild av Sverige i omvärlden. Därför är det viktigt att politiken nu vidtar nödvändiga reformer för att stärka de svenska kreativa näringarna.

Frågan om alternativa finansieringsmodeller och mecenatskap är av stor betydelse för att stärka enskilda kulturskapare. Norge och Danmark har etablerat system för mecenatskap för kulturskapare. Exempelvis Norge har ett system med en kulturfond, där en viss procent av försäljning av konst som sker innanför Norges gränser tillfaller fonden och går till att stötta konst- och kulturskapare. I en vidare internationell utblick har exempelvis USA har ett kulturpolitiskt system som i hög grad bygger på mecenatskap. Det finns en mängd olika finansieringsmodeller för samtidskulturen, men för att så många kulturskapare som möjligt ska kunna vara självständiga och verka utanför etablerade institutioner behöver finansieringen ses över. Regeringen borde därför utreda en mecenatskapsmodell, inspirerad av Norge och Danmark, för att främja fristående kulturskapare. En sådan åtgärd skulle inte minst stärka kulturlivets oberoende.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

4. Finansieringen av kultur, punkt 2 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motionerna

2024/25:440 av Serkan Köse (S),

2024/25:441 av Serkan Köse (S),

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 6,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8 samt
2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

För att säkra den konstnärliga friheten behöver konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig-privat samverkan så att armlängds avstånd gäller även där. När stöd ges till olika verksamheter bidrar det till förutsättningar för kulturutövande och konsumtion inom det området. Även om styrningen genom bidragen inte handlar om innehållet så påverkas utbudet på detta sätt. Därför är det viktigt att ofta ompröva stöd så att det kan bli en större variation av verksamheter som får dessa förbättrade förutsättningar. Kulturen blir också friare om den står på fler ben. Offentlig finansiering behövs i många fall och kan och bör ofta inte ersättas. Men samtidigt bör möjligheterna till privat finansiering förbättras. Det rör bl.a. sådant som att underlätta kultursponsring, sänka dansbandsmomsen, införa avdragsrätt för företag vid förstahandsinköp av konst och andra former av åtgärder som främjar privat finansiering.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. Finansieringen av kultur, punkt 2 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 7 och 8,

bifaller delvis motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 3 och

avslår motionerna

2024/25:440 av Serkan Köse (S),

2024/25:441 av Serkan Köse (S),

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 6 samt

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Kulturpolitiken ska ha utgångspunkt i den konstnärliga friheten och yttrandefriheten och stimulera en mångfald av kulturella uttryck. Kulturen ska ges förutsättningar, värde och kraft utan att politiken försöker styra dess

innehåll eller form, och utan att misstänkliggöra dess avsikter. Den fria konsten bryter ny mark och utmanar invanda mönster och föreställningar. För Miljöpartiet är principen om armlängds avstånd grundläggande och ska värnas och stärkas. Kulturrådet bör därför ges i uppdrag att bidra med kunskapshöjande insatser och stöd till landets kulturaktörer, kommuner och regioner om principen om armlängds avstånd och hur den kan tillämpas i praktiken. Principen om armlängds avstånd bör även stärkas i bibliotekslagen och i den pågående översynen av kultursamverkansmodellen.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

6. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10 och
avslår motionerna

2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) yrkande 3,
2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 5, 23 och 25 samt
2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Ideell kulturallians riktar krav till regeringen. Ett av kraven är att låta Myndigheten för kulturanalys ta fram statistik över den ideella kultursektorn. Kulturens kapillärer – Nyorientering är ett projekt, initierat av Ideell kulturallians, som har pågått under 2023–2024. Med finansiering från Svenska postkodlotteriets stiftelse har kulturföreningar kunnat ansöka om ett öppet projektstöd – pengar som inte är öronmärkta. Totalt har 8 miljoner kronor fördelats mellan 193 föreningar, och erfarenheterna har presenterats i en ny rapport. Utifrån lärdomarna ställs flera krav på regeringen. Bland annat menar de att kunskapen generellt inom kultursektorn är för låg och att statistik saknas – för övrigt ett liknande resonemang som den idéburna sektorn i välfärden har. Ideell kulturallians vill se statistik på och analys av den ideella kultursektorns verksamhet: Hur mycket offentliga medel som riktas till ideella kulturföreningar, hur mycket verksamhet som produceras, hur många som engageras och hur omfattande verksamheten är. Myndigheten för kulturanalys har som uppgift att analysera arbetet för att nå de kulturpolitiska målen och har inte i uppdrag att analysera den ideella kultursektorn, och myndighetens

rapporter fokuserar därför på de insatser som görs i offentlig regi. Vi delar Ideell kulturallians bedömning och uppmanar regeringen att överväga frågan om att Kulturanalys ska få ett utökat uppdrag att ta fram statistik över den ideella kultursektorn.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 3 och avslår motionerna

2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) yrkande 3, 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 5, 23 och 25 samt 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Med en god infrastruktur för kulturlivet kan det blomstra i hela landet. En del av denna infrastruktur som finns i alla kommuner är folkbiblioteken. De kan också fungera som mötesplatser för fler former av kultur än böcker och läsning. Folkbildningen har också verksamhet som har möjlighet att nå långt ut i bygderna och kan erbjuda bl.a. kulturaktiviteter men också exempelvis replokaler för bl.a. unga. Betydelsen av bl.a. studieförbundens möjlighet att verka i hela landet är stor för ett nära och tillgängligt kulturliv för alla. Inte minst för detta behövs allmänna samlingslokaler men också teknisk möjlighet att ta emot olika typer av kulturevenemang. Det offentliga måste, genom staten, regioner och kommuner, medverka till att skapa bästa möjliga förutsättningar och rimliga villkor för allmänna samlingslokaler med generösa utrymmen för bl.a. kulturverksamhet.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Den fria kulturens förutsättningar, punkt 3 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 5, 23 och 25 samt avslår motionerna

2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) yrkande 3,

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 3 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Den ideella kulturen är central för kulturell utveckling för alla – oavsett bakgrund, hemvist eller ekonomiska förutsättningar – i hela landet. Den ideella kulturen skapar samhörighet och mötesplatser och bidrar med infrastruktur som scener, lokaler och teknisk utrustning. Men den ideella kulturen är också hårt ansatt på grund av det ekonomiska läget och regeringens neddragningar. Det misstänkliggörande civilsamhället möter av regeringen hjälper inte till. Flera organisationer larmar om risk för stora nedskärningar av personal, organisation och verksamhet. Vissa organisationers hela överlevnad är hotad. Detta kommer påverka hela landets kulturella ekosystem på såväl kort som lång sikt, och det kräver krafttag. Vid årsskiftet kan det vara för sent för flera aktörer – regeringen har inte tid att vänta. Studieförbunden är och har varit det lokala smörjmedlet för ideell kultur. Effekterna av regeringens neddragningar av stöd till studieförbunden har varit stora, men de faktiska effekterna behöver kartläggas så att åtgärder skyndsamt kan vidtas.

Det ekonomiska läget med ökande kostnader har vidare fört lokalfrågan allt högre upp på agendan. Det är inte rimligt att den fria kulturen och live-kulturen trycks allt längre bort från städernas centrum, eller inte har några spelplatser alls i mindre orter. För att stärka den lokala infrastrukturen bör regeringen snarast tillsätta en utredning för att stärka livemusikens och den fria kulturens förutsättningar över hela landet.

Vi vill se en utredning med målet att föreslå en långsiktig utvecklingsstrategi för att säkra och stärka landets infrastrukturer inom det fria och ideellt organiserade kulturlivet på såväl nationell, regional som lokal nivå. Kommuner och regioner behöver tydligare vägledning kring hur de kan stärka infrastrukturen och ekosystemen nu efter pandemin, lågkonjunkturen och Tidöneddragningarna. För att få en övergripande bild över de värden som ideell kultur skapar behövs det också ordentlig statistik. Myndigheten för kulturanalys har som uppgift att analysera arbetet för att nå de kulturpolitiska målen, men uppdraget omfattar bara insatser i offentlig regi. För att stärka den ideella kulturen på längre sikt bör Myndigheten för kulturanalys få i utökad uppdrag att även kartlägga den ideella kulturens effekter utifrån kulturpolitikens mål.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Konstnärers villkor, punkt 4 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 31, 33, 35 och 36 samt avslår motionerna

2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

De statliga bidragen och ersättningarna gör att fler kan verka som konstnärer och bedöms därför bidra på ett avgörande sätt till att främja konstnärlig kvalitet, mångfald och konstnärlig utveckling. Under pandemiåren hade de krisstipendier som delades ut av Konstnärsnämnden och Författarfonden en avgörande roll för att säkerställa att konstnärer kunde fortsätta sin verksamhet. Krisstöden tillsammans med den ordinarie stödgivningen bidrog till att konstnärer kunde fortsätta att utveckla sitt konstnärskap, vilket var en viktig förutsättning för att ge möjlighet till kulturupplevelser. Pandemin tydliggjorde att många konstnärer arbetar under svåra sociala och ekonomiska villkor, vilket riskerar att leda till att färre kan verka som konstnärer och att det därmed finns sämre förutsättningar för att uppnå de kulturpolitiska målen. Förutsättningarna för att verka som konstnär behöver därför förbättras. De analysunderlag som tagits fram har bidragit till en fördjupad förståelse för konstnärers ekonomiska och sociala situation. Bibliotekersättningen har bidragit till att skapa en långsiktig ekonomisk trygghet för författare och andra litterära upphovsmän samtidigt som möjlighet har getts att utveckla den litterära verksamheten. Statens kulturråds arbete med att göra det statliga MU-avtalet allmänt känt och tillämpat bedöms ha bidragit till den positiva utvecklingen inom tillämpningen.

Arbetsförmedlingen redovisar att arbetslösheten bland kulturarbetare stigit med nästan 30 procent på två år. Den stigande arbetslösheten kan förklaras av låg konjunktur och inflation och av att kulturen har fått minskade offentliga anslag.

Organisationen Klys som samlar alla yrkesgrupper inom kulturområdet menar att även artificiell intelligens (AI) kan spela in i den negativa utvecklingen. Klys menar att kulturlivets yrkesgrupper drabbas hårt redan nu,

och det är framför allt fotografer, illustratörer och översättare som påverkas. Det är främst mindre och ofta kommersiella uppdrag som nu ersätts av AI-genererade bilder och texter. Uppdragen är viktiga för försörjning och för att bygga nätverk i branschen.

Det finns uppenbara likheter med skiftet då illegal nedladdning slog igenom och hotade upphovsrätten. Det är dags att ta dessa frågor på allvar och vi uppmanar regeringen att noga följa utvecklingen, upprätthålla en dialog med branschen och vidta nödvändiga åtgärder.

Scenkonstallianserna – Teateralliansen, Dansalliansen och Musikkalliansen – har en avgörande roll för yrkesverksamma konst- och kulturskapares trygghet. Allianserna underlättar för scenkonstnärer att vara verksamma inom sitt område, ökar den sociala och ekonomiska tryggheten samt bidrar till att utveckla matchning och stimulera konstnärlig utveckling. Vi vill värna alliansernas viktiga uppdrag. Vi vill även att regeringen utvärderar om det ekonomiska stödet till allianserna behöver öka.

Inbromsningen av film- och tv-produktioner har en tydlig inverkan på konst- och kulturskapare. Under pandemin växte de digitala strömningstjänsterna men i takt med den globala ekonomiska krisen bromsar produktionerna. Stora film- och serieaktörer går fram med besparingskrav, vilket påverkar bolagens vinstkalkyler. De globala strömningstjänsternas intåg och dominans har i grunden förändrat hur man tjänar pengar på att producera film och drama, vilket har förändrat villkoren för alla som arbetar i branschen. Makt och kapital har koncentrerats till några få, medan risken har hamnat långt ned i kedjan hos frilansare och små produktionsbolag. Vinstmarginalerna står vanligen frilansande film- och tv-arbetare för som betalar med otrygga anställningar och en allt tuffare arbetsmiljö. Under branschens mer expansiva år rådde det stor brist på arbetskraft och tillräcklig kompetens.

Att flera produktionsbolag och strömningstjänster har utländska ägare som inte lever upp till arbetsmiljökrav och som ibland är direkt antifackliga är en utmaning för fackförbund i hela världen, även i Sverige. Globaliseringen av film- och tv-marknaden understryker vikten av ett upphovsrättsligt regelverk, krav på kollektivavtal och hållbara produktioner.

Vi vill uppmana regeringen att noga följa utvecklingen för de kulturellt yrkesverksamma.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

10. Konstnärers villkor, punkt 4 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Anna-Lena Hedberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 10 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 31, 33, 35 och 36.

Ställningstagande

Inkomstnivåerna för kulturskapare varierar, från väldigt höga ersättningsnivåer till låga. Många artister och kulturskapare som i en global kontext är små är beroende av en god ersättning för det som de producerar. Att försörja sig på sitt artisteri är inte billigt, det ska betalas för studior, producenter och i vissa fall distribution. Det är ett omfattande maskineri bakom varje artist. Samtidigt som denna utveckling har skett har i synnerhet musikindustrin förändrats radikalt. Förut var skivförsäljningen navet för lönsamheten för musiker, numera är det olika strömningstjänster. Här ser vi dock en centrering av marknaden där ett fåtal strömningstjänster har avtal med de största artisterna. Detta medför att mindre eller mellanstora artister är tvungna att också befinna sig på dessa plattformar, eftersom den största lyssnarskaran finns där på grund av avtalen som dessa bolag har med större globala artister. Detta leder i sin tur att ett flertal artister inte får en ersättning som är skälig. Frågan är komplex och mycket av den lagstiftning som reglerar upphovsrätt och ersättning till kulturskapare ligger idag på EU-nivå. Under januari 2024 röstade Europaparlamentet igenom en resolution där det slås fast att en skälig ersättning ska ges till kulturskapare. Även om mycket av lagstiftningen om ersättning och upphovsrätt ligger på EU-nivå är det i Sveriges intresse att svenska artister och andra kulturskapare får en skälig ersättning. Under de senaste åren har det funnits en debatt om hur fri konsten och kulturen egentligen är och i den frågan spelar finansiering en central roll. Vill vi ha fria och oberoende kulturskapare på riktigt bör de stå på egna ben i största möjliga utsträckning. Vi anser därför att regeringen genom dialog med strömningstjänster eller genom andra insatser bör se över vad som kan göras för att fler kulturskapare kan få en skälig ersättning.

Arbetsvillkoren i kulturlivet har de senaste decennierna gått mot osäkra korta anställningar. Svagheter med den s.k. gigekonomin blev tydliga under coronapandemin, särskilt inom kulturlivet och scenkonsten i och med att kulturskaparnas verksamheter inte kunde bedrivas med de begränsningar som infördes för allmänna sammankomster. Även om branschen försökte lösa situationen med olika initiativ, så blev det uppenbart att situationen för branschen inte är hållbar, och att många aktiva scenkonstnärer inte kunde ta del av samhällets skyddsnät som övriga delar av befolkningen, exempelvis vad gäller arbetslöshetsersättningen. Detta system har högre krav på anställningar

än vad många i branschen är vana vid. Det har också påpekats att det behövs en större satsning på avtal och kontrakt för att skydda både upphandlare och inköpare. Det är bra att branschen själv reflekterar över problemen som uppstått och arbetar för att förbättra avtals- och kontraktsprocesserna. Scenkonsten, tillsammans med kulturbranschen i stort, är en del av landets informationsdelningssystem, och dess frihet är viktig för demokratin. Kulturbranschens försvagning under pandemin innebär en risk eftersom det ger staten utökad möjlighet att ta kontroll över branschen. De utredningar som tillsattes under och strax efter coronapandemin (Från kris till kraft – Återstart för kulturen, SOU 2021:77, och Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher, SOU 2022:44) visar på hur komplex kulturbranschen är. Vi anser att det är fortsatt angeläget att bevaka och åtgärda de problem som uppstod under pandemin och kvarstår efter den. Inte minst är anställningsformer en sådan fråga som bör prioriteras.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

11. Konstnärers villkor, punkt 4 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 10 och
avslår motionerna

2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 8 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 31, 33, 35 och 36.

Ställningstagande

Förutsättningar för kulturarbetare behöver förbättras. Det finns många olika vägar att göra det. Tillgången på samlingslokaler i hela landet ger möjlighet för kulturskapare inom bl.a. teater, musik och litteratur att få uppdrag och nå nya grupper. Skapande skola ger också uppdrag till kulturarbetare över hela landet. Jag anser också att allianserna är en form som bör utvecklas. Många kulturarbetare är företagare och frilansare och jag vill förbättra möjligheterna för dessa att ta del av socialförsäkringarna. Det kan också finnas behov av särskilda informationsinsatser till företagare eftersom det är en grupp som ofta kan vara utan detta skydd.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

12. Internationellt utbyte, punkt 5 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 37 och 38 samt

avslår motion

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Det finns i dag 24 fristäder i Sverige, dvs. kommuner eller regioner som är anslutna till det internationella nätverket Icorn (International Cities of Refuge Network). Det innebär att Sverige är det land i världen som har flest fristäder. Under 2021 fanns det 15 fristadsförfattare och fristadskonstnärer. Statens kulturråd finansierar en nationell samordning av systemet samt fördelar projektbidrag till insatser som syftar till att främja fristadskonstnärers publika arbete. Detta har inte bara inneburit en fristad för den enskilda konstnären utan också ett främjande av internationellt utbyte och konstnärlig frihet.

Vi uppmanar regeringen att se över och stötta Icorn-programmet och andra lokala fristadssystem. Vi vill även att regeringen i alla internationella sammanhang, inte minst på EU-nivå, lyfter fram frågan om konstnärlig frihet och fristäder som en möjlighet att värna demokratin och det fria ordet.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

13. Internationellt utbyte, punkt 5 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 15 och

avslår motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 37 och 38.

Ställningstagande

Internationellt utbyte, samverkan och export är viktigt både för den konstnärliga utvecklingen och kvaliteten och för svenska konstnärers möjlighet att verka på en internationell marknad. Pandemin har påverkat arbetet med kulturens internationalisering negativt. Återstartsutredningen föreslår särskilda satsningar på både internationellt utbyte och export, och jag anser att regeringen bör gå vidare med detta.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

14. Kultur och hälsa, punkt 6 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1922 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 30 och
avslår motion

2024/25:428 av Serkan Köse (S).

Ställningstagande

I dag finns en hel del hinder för att personer med olika funktionsnedsättning ska få samma möjligheter till motion och idrottande som andra. Det kan handla om rent fysiska hinder i form av idrottsanläggningar som inte är anpassade eller att man bor på en mindre ort och det saknas organiserad föreningsidrott inom parasportgrenar. Den försämrade rätten till assistans sätter käppar i hjulet för dem som behöver stöd för att kunna utöva sin sport, och för den som bor på ett särskilt boende kan det vara låg bemanning som skapar problem. Det kan också finnas en känsla av osäkerhet och utanförskap som gör att man inte vågar sig på att prova på en idrott. Det behövs med andra ord insatser på flera olika områden och inblandning av såväl staten som kommunerna och föreningslivet. I motionerna Idrott och hälsa för personer med funktionsnedsättning (mot. 2020/21:305) och Idrott och friluftsliv (mot. 2024/25:1933) utvecklas Vänsterpartiets politik och förslag på området parasport. Barn och unga som har funktionsnedsättning rör sig betydligt mindre än andra. Så mycket som var femte ung person mellan 16 och 29 år motionerar aldrig, vilket är mer än dubbelt så många jämfört med övriga i samma ålder. Barn och ungdomar med funktionsnedsättning har dessutom sämre kostvanor, lider i större utsträckning av fetma och mår psykiskt sämre än andra unga. Forskning visar att det sällan är funktionsnedsättningen i sig som hindrar någon från att delta i fysiska aktiviteter utan att det först och

främst handlar om andra hinder. Vad som är ett hinder varierar naturligtvis kraftigt mellan olika funktionsnedsättningar och individer. Sjukdomar, skador, trötthet eller mediciner kan naturligtvis sätta stopp för träningen, men även faktorer som osäkerhet, låg tilltro till den egna förmågan och okunskap om nyttan med att träna och hur man använder sin kropp riskerar att leda till passivitet. Rädsla för diskriminering kan vara ytterligare en förklaring, liksom brist på tid och motivation. Även barns möjligheter att delta i skolans idrottslektioner kan vara begränsade. Förutom individuella och sociala orsaker kan platsen vara ett hinder. Var man bor i landet har stor betydelse för tillgången till aktiviteter och resurser. Avståndet till aktiviteter och friluftsområden spelar roll liksom möjligheterna till transporter och eventuell utrustning och assistans. Familjens ekonomi och sociala bakgrund har också betydelse för hur mycket man rör sig. Jag anser att regeringen bör ta initiativ till en kartläggning av hur tillgången till fritidshjälpmedel, färdtjänst, kontaktpersoner, ledsagare och personlig assistans påverkar möjligheten att delta i kulturlivet och i fysiska aktiviteter på lika villkor runt om i landet för att kunna öka delaktigheten och den fysiska aktiviteten bland barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

15. Kulturfastigheter, punkt 8 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 49 och
bifaller delvis motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6 och
2024/25:2510 av Mattias Vepsä m.fl. (S).

Ställningstagande

Statens fastighetsverk (SFV) har i dag två olika hyresmodeller som myndigheten kan tillämpa på sina fastigheter. Det är dels s.k. kostnadshyra, dels marknadshyra. Kostnadshyra tillämpas för fem nationella kulturinstitutioner: Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Operan, Dramaten och Historiska museet. Sedan Naturhistoriska riksmuseet tvingats stänga har frågan om hyresmodeller och renoveringsbehoven aktualiserats.

Nyligen renoverade Nationalmuseum har flaggat för att de nya hyrorna för museet blivit ekonomiskt ohållbara.

Dessa kulturinstitutioner är intimt sammankopplade med byggnaderna, dvs. själva ändamålet med fastigheterna är att bedriva de aktuella kulturverksamheterna. Oavsett vilken modell som används urholkar hyran anslaget till kulturinstitutionerna. En allt större andel går till hyra, och i detta fall tillbaka till staten dvs. SFV som har ett avkastningskrav på minst 2,7 procent årligen, även för kulturfastigheter.

De senaste åren med pandemi, höga elpriser och stigande kostnader har förvärrat läget för många kulturinstitutioner. Bland annat Nationalmuseum har fått vidta åtgärden att hålla stängt på tisdagar. Om inget görs kan situationen bli ännu värre. Svensk Scenkonst, en bransch- och arbetsgivarorganisation, menar att hyreshöjningar och hyresrelaterade problem just nu är ett stort bekymmer för många. Det gäller inte bara aktörer som hyr av SFV, utan även från kommuner och regioner.

Det finns en grundkonflikt. SFV har till uppdrag att på lång sikt säkra kulturhistoriskt viktiga byggnader. Samtidigt ska de verksamheter som finns i dessa byggnader kunna utveckla sina verksamheter, inte skära ned på dem för att ha råd att betala hyran för byggnader som verksamheterna är ämnade för och som de rimligen inte kan flytta ifrån. För de verksamheter som har marknadshyra ställs denna princip på sin spets, då resultatet kan bli att den lämpligaste hyresgästen, ur verksamhetssynpunkt, inte har råd med hyran. Detta gör att vi hamnar i en situation där varje höjning av verksamheternas bidrag äts upp av allt högre hyror. Det kan inte vara en rimlig utveckling.

Vi välkomnar även den generella översyn av kostnadshyror som initierats. För en långsiktig lösning krävs dock blocköverskridande samtal.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

16. Kulturfastigheter, punkt 8 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 6 och

bifaller delvis motionerna

2024/25:2510 av Mattias Vepsä m.fl. (S) och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 49.

Ställningstagande

Miljöpartiet vill se en satsning för att stödja de statliga scenkonst- och museibygnaderna för att hantera de ökade kostnaderna kopplade till hyror och lokaler. Även modellen med kostnadshyra behöver ses över och justeras för att hålla verksamheten i de stora statliga kulturinstitutionerna på hög nivå samtidigt som medlen ska kunna användas så effektivt som möjligt. Miljöpartiet ställer sig positivt till att regeringen aviserat en plan för renovering och ombyggnad av Operan. I regeringens budget för 2024 drog de dock ned stödet inte bara till Operan utan även till Dramaten och Riksteatern som en generell besparing i statsförvaltningen. Det är beklagligt – i det tuffa ekonomiska läget behövs mer medel snarare än mindre. De stora institutionerna är livsviktiga för hela det samlade kulturlivet, såväl det professionella som det ideella, och måste värnas för att bibehålla den höga kvaliteten. Även Naturhistoriska riksmuseet, Statens historiska museum och Nationalmuseum tillhör de stora statliga institutionerna som behöver värnas mot regeringens sparsamma politik. Miljöpartiet vill istället för besparingar se levande museer som har möjlighet att bevara kulturarvet, skapa egna utställningar och anpassa sina lokaler för ändamålen och också museer som inte behöver dra ned på tillgängligheten, öppettiderna eller sina lokaler för att ansvariga politiker inte ger dem tillräckliga förutsättningar.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

17. Kultur för barn och unga, punkt 9 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8 och

bifaller delvis motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 9–11 och

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater menar att alla barn och unga, oavsett var i landet de bor, har rätt till de upplevelser och den personliga utveckling som ryms i det egna skapandet och den professionella kulturen. Den öppnar dörrar och vidgar vyer. Den ifrågasätter och den stärker oss som människor.

Tillgången till scenkonst och eget skapande för barn och unga är ojämlikt fördelad. I vissa skolor och kommuner finns det redan ett föredömligt arbete för att garantera barn och unga tillgång till skapande och kulturupplevelser, inte sällan kopplat till de statliga medlen för Skapande skola. Samtidigt finns det elever som sällan eller aldrig under sin skoltid kommer i kontakt med dessa upplevelser. Här har skolan en viktig roll att spela när det kommer till att låta barn uppleva professionell scenkonst under uppväxttiden.

En nationell kulturgaranti med en modell för hur alla barn och unga i Sverige garanteras att kontinuerligt få uppleva professionell scenkonst och eget skapande under sin skoltid skulle ge alla barn bättre möjligheter att ta del av det svenska kulturlivet och den gemenskap som finns i att dela kulturella upplevelser. Här kan det finnas inspiration att hämta från den norska modellen ”Den kulturelle skolesekken”.

Vi vill även betona vikten av tillgång till scenkonstupplevelser för barn och unga och att en utredning tillsätts om en nationell kulturgaranti för barn och unga. I dag finns det ingen samlad nationell uppföljande statistik över vilka barn som får ta del av scenkonstupplevelser och andra kulturupplevelser i skolan. Skolan är en plats som har möjlighet att utjämna kulturella orättvisor. Kulturpolitiken bör använda sig av denna möjlighet i arbetet för att ”särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur”. Skolverkets läroplan slår också fast att kulturupplevelser ska vara en del av lärandet. Noteras kan att gymnasieelever sällan inkluderas i målgruppen som får ta del av scenkonstupplevelser, trots att merparten av dem är under 18 år. Både Norge och Danmark har skapat välfungerande system för distribution och uppföljning. Sverige bör därför utveckla möjligheten att följa upp barns och ungas tillgång till scenkonstupplevelser.

Vi uppmanar regeringen att utreda frågan om hur barn och unga ska garanteras tillgång till kultur, scenkonst och eget skapande.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

18. Kultur för barn och unga, punkt 9 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 9–11 och
2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Det är viktigt att alla får tillgång till ett brett kulturutbud i hela landet. Inte minst är det centralt att alla barn får möta många olika kulturyttringar så att de kan finna sina egna uttryck. Det skapar också en grogrund för bildning att bära med sig genom livet. Det finns alltså fler skäl för att satsningen på Skapande skola på sikt bör breddas till att gälla även gymnasieskolan. Dessutom ger det professionella kulturskapare arbetstillfällen på skolor när de arbetar med barn och kultur. Skapande skola stimulerar de ungas kreativitet och skapar möten med professionella kulturskapare.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

19. Kultur för barn och unga, punkt 9 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 9–11 och
bifaller delvis motionerna

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 4 och

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns i dag en klyfta i ungas tillgång till kultur. En del barn har ett rikt kulturliv, med gott om estetiska verksamheter i skolan med tillgång till skolbibliotek och kulturskola, medan andra har det betydligt sämre. Vi vet sedan tidigare att barn och ungas kulturupplevelser i hög utsträckning påverkas av socioekonomisk bakgrund. Denna klyfta har förvärrats efter pandemin och med regeringens neddragna anslag. Miljöpartiet vill att regeringen tillsätter en skolkulturutredning med målet att säkra alla barns rättvisa tillgång till kulturupplevelser och eget skapande. Alla barn har rätt till en jämlik tillgång till kultur- och konstupplevelser och kontakt med professionella kulturskapare, oavsett var i landet de bor och vilken skola de går på. En skolkulturutredning bör ha till syfte att säkra denna rätt. En sådan utredning kan även kartlägga nuläget för barns och ungas tillgång till kulturupplevelser såsom scenkonst och besök på museer. Skapande skola når idag enbart fram till ungefär hälften av landets elever. Jag anser att en skolkulturutredning bör se över Skapande skola och undersöka möjligheten att införa en statlig kulturgaranti för varje barn under skoltid i grundskolan och gymnasieskolan, inklusive anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan och anpassade gymnasieskolan.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

20. Kulturskola, punkt 10 (S)

av Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 4 och 5 samt
bifaller delvis motionerna

2024/25:1704 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 13–15,

2024/25:1794 av Linnéa Wickman m.fl. (S) och

2024/25:2206 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Alla människor har rätt till kultur och bildning. Våra kulturvanor skapas ofta redan i barndomen. Tillgången till musik, teater, bildkonst och konstnärlig gestaltning kan inte tas för given. Här har kulturskolan en viktig roll i fråga om att ge barn och unga möjlighet till kulturutövande. Kulturskolan måste vara tillgänglig på jämlika villkor i hela landet för alla barn oavsett bakgrund. Genom att ge alla möjligheter bidrar kulturskolan till samhällsgemenskapen och verkar segregationsförebyggande.

Vårt lands musikframgångar har ofta tillskrivits den kommunala kulturskolan. Men i stället för att låta fler ta del av verksamheten har vi nu en högerkonservativ regering som låter dess grundvalar erodera. Utan betydande statsbidrag till kommuner och regioner och därtill ett halverat utvecklingsbidrag till kulturskolan finns risk för höga avgifter, längre köer och allt färre kulturskolelärare.

Vi vet sedan tidigare att tusentals barn och ungdomar står i kö för att delta i kulturskolans verksamhet. Köbildningen grundar sig ofta i bristen på pedagoger och musiklärare. Det saknas för närvarande exakta uppgifter om antalet anställda på landets kulturskolor. Bland personalen är det vanligt med deltidstjänster och timanställningar, och den fackliga anslutningsgraden är även lägre än i övrigt. Ungefär en tredjedel av musikskolans personal delar sin tjänst mellan kulturskolan och grundskolan eller gymnasieskolan. Ett annat hinder för potentiella kulturskoleelever är deltagaravgifterna som nästintill alla kommuner använder sig av.

Behovet av nationell samordning, eventuell lagstiftning och kompetensförsörjning har varit en ständigt återkommande diskussion sedan den kommunala kulturskolans tillkomst. I återkommande nationella utredningar har regering och riksdag tydliggjort att ansvaret ska ligga på kommunerna och att kulturskolan inte bör ingå i den statliga intressesfären. Men i maj 2018 ändrade vi socialdemokrater på detta. Då beslutade riksdagen att staten ska bidra till en mer tillgänglig och jämlik kulturskola av hög kvalitet i såväl utbud som undervisning. Därför införde vi ett nationellt Kulturskolecentrum och också ett utvecklingsbidrag för att främja den kommunala kulturskolans möjligheter att erbjuda såväl fördjupning som bredd i undervisningen.

I budgetpropositionen för 2021 förstärktes det statliga bidraget till kommuner som bedriver kulturskola med 100 miljoner kronor, och det uppgick till 200 miljoner kronor under åren 2021–2022 – en förstärkning vi socialdemokrater även anser ska fortsätta och utökas. Regeringen valde dock att inte förlänga denna förstärkning, varför det statliga utvecklingsbidraget till kulturskolan återigen gick ned till 100 miljoner.

Uppföljningar som Statens kulturråd har genomfört visar att bidraget har använts för att utveckla kulturskoleverksamheten. Kulturskolorna breddar sin verksamhet genom att t.ex. nyanställa pedagoger som startat uppsökande verksamhet och nya undervisningsformer för att nå barn och unga som vanligtvis inte söker sig till kulturskolan.

Med anledning av kommunernas ansträngda ekonomi råder stor skillnad i kulturskolans utbud, vilket leder till ojämlika förutsättningar för barn och unga. Vissa kommuner har infört en omfattande och avgiftsfri verksamhet och ett aktivt arbete med att nå kulturskoleovana grupper. I mindre kommuner kan kulturskolan istället vara helt beroende av en ensam eldsjäl. I ett fåtal kommuner finns ingen kulturskola alls. Andra kommuner har valt att höja terminsavgiften, vilket främst drabbar de barn och unga som växer upp under svåra ekonomiska villkor. Endast hälften av de kommunala kulturskolorna erbjuder verksamhet för barn och unga med funktionsvariationer. På vissa kulturskolor får de inte ens delta i den ordinarie verksamheten. Vi socialdemokrater vill utöka förutsättningarna för att fler barn och unga ska hitta kulturskolans fantastiska verksamhet. Det överensstämmer också med vår ambition att bryta segregationen och öka delaktigheten i samhället.

Vi socialdemokrater vill att regeringen utreder frågan om hur staten kan bidra till att stärka kulturskolan i Sverige, både när det gäller kompetensförsörjning och hur vi tryggar den framtida tillgången till utbildade kulturskolelärare. Vi vill även att regeringen ser över alla barns jämlika förutsättningar att delta i kulturskolans verksamhet och säkra tillgången till kulturskola i alla landets kommuner.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

21. Kulturskola, punkt 10 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 13 och 15 samt
bifaller delvis motionerna

2024/25:1704 av Azra Muranovic m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 14,

2024/25:1794 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:2206 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S) yrkandena 1 och 2
samt

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Kulturskolan har en central roll för att säkra alla barns tillgång till kulturutövning. Att möjliggöra en tillgänglig kulturskola för barn i alla Sveriges kommuner är en fråga om jämlikhet och demokrati. Den ökade kulturella och konstnärliga bildning som kulturskolan bidrar till är en tillgång för samhället som helhet och för varje enskild elev som får upptäcka och utveckla sina skapande förmågor. Sedan FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) blev svensk lag kan det också argumenteras för att Sverige är skyldigt att främja, uppmuntra och tillhandahålla kulturell verksamhet i enlighet med artikel 31 i konventionen. Miljöpartiet vill därför inrätta en kulturskolelag för att säkra ökad kvalitet och breddat utbud i kulturskolan i alla landets kommuner.

För Miljöpartiet är det självklart att den nationella politiken ska bidra till att främja kulturskolans verksamhet. Kulturskolan, som i många kommuner bär upp det lokala kulturlivet genom sin verksamhet, måste få stöd för att kunna fortsätta lägga grunden för hela Sveriges kulturliv. Inte sällan tillskrivs kulturskolan en avgörande roll för att det framgångsrika svenska musikundret och dataspelsundret har kunnat växa fram. Om vi på allvar värnar detta och dess betydelse för såväl enskilda som samhället i stort, är det dags att vi på allvar ger den kommunala kulturskolan mer stöd. Det är extra angeläget i dessa tider av inflation, lågkonjunktur och otillräcklig uppräknings av statsbidrag från regeringens sida. Jag anser därför att kulturskolebidraget bör permanentas och också förstärkas.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

22. Ungas levnadsvillkor och fritid, punkt 11 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 14 och avslår motionerna

2024/25:284 av Cecilia Engström (KD),

2024/25:802 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP),

2024/25:840 av Mats Wiking (S),

2024/25:936 av Lena Johansson (S) och

2024/25:1509 av Louise Thunström m.fl. (S).

Ställningstagande

Alla barn och unga behöver få tillgång till kultur, idrott och civilsamhället i stort. Det får inte hindras av om man exempelvis har långt avstånd till aktiviteterna, om man har någon funktionsnedsättning eller om familjen har knappa ekonomiska resurser. Dessa verksamheter kan ha så stor betydelse för många unga. De bidrar med hälsa och gemenskap och ger en bättre förståelse för hur samhället fungerar. För vissa fungerar också dessa verksamheter som en fristad från skolans krav eller från mindre gynnsamma hemförhållanden eller umgängeskretsar. Det behövs fler insatser samt metodutveckling för att ge alla barn och unga dessa positiva, utvecklande och stärkande upplevelser som också kan skydda mot utanförskap av olika slag.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

23. Ungas levnadsvillkor och fritid, punkt 11 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:802 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) och

avslår motionerna

2024/25:284 av Cecilia Engström (KD),

2024/25:840 av Mats Wiking (S),
2024/25:936 av Lena Johansson (S),
2024/25:1509 av Louise Thunström m.fl. (S) och
2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

År 2020 fattade den dåvarande socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen beslut om att utreda situationen för unga hbtqi-personer i Sverige och att ge ett uppdrag till MUCF. I juni 2022 kom myndighetens rapport Jag är inte ensam, det finns andra som jag. Rapporten var den första i sitt slag sedan 2010, då dåvarande Ungdomsstyrelsen gav ut rapporten Hon, hen, han. MUCF använde sig bl.a. av resultat från den nationella ungdomsenkäten för att ta fram fakta om unga hbtqi-personers situation i Sverige idag. Myndigheten genomförde också intervjuer med unga hbtqi personer och sammanställde tillgänglig forskning. Baserat på den framtagna kunskapen föreslog MUCF också att regeringen skulle vidta ett antal åtgärder, i form av uppdrag till myndigheter. Att ha tillgång till aktuell kunskap om olika gruppers villkor är helt nödvändigt för att kunna göra satsningar som träffar rätt. Det kan gälla arbetslöshet, ohälsa, svårigheter att slutföra studier, ensamhet och andra stora utmaningar, som inte sällan drabbar de som tillhör olika minoriteter hårdare än andra. I uppdraget till MUCF om att utreda situationen för unga hbtqi-personer ingick också att myndigheten skulle ha ett intersektionellt perspektiv i sitt arbete. Detta resulterade i att det är möjligt att se skillnaden inom gruppen unga hbtqi-personer, bl.a. baserat på kön och könsidentitet men också på funktionsnedsättning. På flera områden är det tydligt att just unga hbtqi-personer som också har en funktionsnedsättning har ännu större utmaningar än andra unga hbtqi-personer. Det finns ingen anledning att tro att detta gäller specifikt inom gruppen unga hbtqi-personer, utan det är snarare sannolikt att de större utmaningarna gäller hela gruppen unga med funktionsnedsättning. Baserat på detta vill vi att regeringen ger MUCF ett liknande uppdrag som det myndigheten fick 2020 – men denna gång om situationen för unga med funktionsnedsättning.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Kultur i hela landet, punkt 1 (S)

Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S) anför:

I juni 2022 tillsatte den socialdemokratiska regeringen en utredning för att se över Kultursamverkansmodellen. Syftet med modellen är att den ska bidra till de nationella kulturpolitiska målen, ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer och föra kulturen närmare medborgarna. Utredningen redovisades den 27 september 2023.

Många av utredningens förslag ter sig skissartade och torde i flera fall kräva ytterligare utredning och precisering för att det ska vara möjligt att ta ställning till hur de skulle fungera i praktiken. Det är också svårt att med utredningens förslag se hur kultursamverkansmodellen med föreslagna förändringar skulle fungera bättre. Flertalet remissinstanser har redovisat betydande kritik mot utredningens förslag och därtill avstyrkt utredningens förslag. Kulturrådet avstyrker utredningens förslag med motiveringen att förslagen inte leder till ökad måluppfyllelse för de nationella kulturpolitiska målen, att reformerna saknar finansiering med nuvarande förutsättningar för anslaget, att förslagen varken främjar mätbarhet av måluppfyllelse eller långsiktig kunskapsuppbyggnad samt att de är otydliga gällande författning, rollfördelning och samverkan.

Regeringen har i januari 2025 gett Kulturrådet i uppdrag att med utgångspunkt i förslagen från utredningen och remissvaren lämna förslag om hur myndighetens arbete och samverkan inom kultursamverkansmodellen kan vidareutvecklas (Ku2025/00053). Utredningen ska presenteras senast 15 oktober 2025.

Vi socialdemokrater menar att det är viktigt att belysa frågan om vad som kan göras för att säkra att modellen bidrar till ett rikt kulturliv i hela landet, även utanför storstadskommunerna. Genom kultursamverkansmodellen samverkar stat, region och kommun för att tillgängliggöra kulturen och skapa större likvärdighet för medborgarna, oavsett var i landet man bor. Vi vill att regeringen ska utveckla, förstärka och värna kultursamverkansmodellen. Modellens regionala grund är av stor vikt och eventuella förändringar måste fortsatt ge goda förutsättningar för både regionala och lokala kulturinstitutioner såväl som nya kulturyttringar och det fria kulturlivet och inte bidra till ökad administration och därmed mindre resurser till konst och kultur. Vi betonar även modellens möjlighet att stärka den fria kulturen och värna principen om en armlängds avstånd från politiken.

Det fanns en förhoppning vid modellens införande om att staten över tid skulle skjuta till ökade medel, något som inte infriats. Istället har det statliga stödet stagnerat och lagt en ökad andel av kulturens finansiering på regioner

och kommuner. När vi nu ser hur de regionala kulturverksamheterna går på knäna och stora nerskärningar i verksamheterna är oundvikliga är det anmärkningsvärt att Sverigedemokraterna och regeringen väljer att skära ner på anslaget till kultur i hela landet med 20 miljoner kronor årligen.

Vi socialdemokrater föreslog i vår kommittémotion 2024/25:3110 en höjning av anslag 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet med 200 miljoner kronor. Yrkandet avslogs i Kulturutskottets betänkande 2024/25:KrU1.

2. Konstnärers villkor, punkt 4 (S)

Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S) anför:

Arbetslösheten bland konst- och kulturarbetare har stigit med nästan trettio procent på två år. Den stigande arbetslösheten kan förklaras av lågkonjunktur, inflation, och av att kulturen har fått minskade offentliga anslag. Budgeten för 2024/2025 har på flera områden lett till nedsänkningar och kraftiga urholkningar av anslagen till viktiga kulturverksamheter. Tidöpartiernas kulturbudget innebär att kulturens andel av den totala budgeten är mindre än på 20 år.

I takt med att den svenska arbetsmarknaden utvecklas är det tydligt att många traditionella yrken inom kultursektorn har förändrats eller minskat i omfattning. Arbetslösheten i sektorn är inte bara en fråga om förlorade jobb, utan också om att kulturskapare behöver anpassa sig till en arbetsmarknad som är mer fragmenterad, där projektbaserade anställningar och frilansarbete blir allt vanligare. Detta skapar en osäker arbetsmarknad, där den ekonomiska tryggheten för många är låg.

I nuläget saknas besked om hur regeringen tänker gå vidare med att lösa frilansares och kombinatorers sociala trygghet i sjukförsäkringen. Förra året presenterades utredningen SOU 2023:30 Ett trygghetssystem för alla förslag till ett sjukpenningssystem som också fångar upp frilansare med korta jobb och eget företag. En sådan reform är helt nödvändig för att förverkliga regeringens strategi för kulturella och kreativa branscher, men även för att skapa social trygghet inom kultursektorn.

Samtidigt som det finns stora utmaningar, finns det också möjligheter i en växande kreativ ekonomi. Med ökad efterfrågan på digitalt innehåll, interaktiv konst och globala kulturella uttryck kan nya arbetstillfällen uppstå inom områden som VR/AR (Virtual Reality respektive Augmented Reality), gaming, digital konst och e-sport. Genom att uppmuntra till innovation och kreativt entreprenörskap kan nya vägar öppnas för kulturskapare och därmed bidra till att minska arbetslösheten i sektorn. Men detta kräver en aktiv kulturpolitik och långsiktiga insatser vilket saknas i nuläget.

3. Konstnärers villkor, punkt 4 (MP)

Mats Berglund (MP) anför:

Den konstnärliga utvecklingen är beroende av att professionella konstnärer och kulturskapare har möjlighet att arbeta under rimliga villkor i hela landet. Kulturlivet måste i högre utsträckning fungera som en trygg arbetsmarknad. Det offentliga ska arbeta för trygga anställningar och goda arbetsvillkor inom kultursektorn i stort. Kulturarbetarnas villkor har setts över i flera utredningar. Det är nu hög tid att utredningarna om trygghetssystemen omvandlas till propositioner med syfte att stärka kulturarbetarnas och andras arbetslivstrygghet.

Konstnärers villkor är speciella, och ofta är de ekonomiska villkoren tuffa. Att vara tveksam till att våga söka stipendium som ger möjlighet att arbeta friare under en viss tid skulle vara illa för konstnärliga yrken. För att fånga in de konstnärliga yrkenas villkor är det därför angeläget att tid med konstnärsstipendier ska anses som överhoppningsbar tid vid beräkning av SGI för A-kassa och sjukförsäkring. Frågan om kopplingen till socialförsäkringssystemet vad gäller stipendier är också något som måste förbättras framöver. Behovet av förändring av regelverk när det gäller längre stipendier lyftes i den konstnärspolitiska utredningen (SOU 2018:23). Det finns också ett fördjupat resonemang i utredningen om ett trygghetssystem för alla (SOU 2023:30) om att statliga konstnärspolitiska stipendier ska få räknas som sjukpenninggrundande inkomst. Båda dessa utredningar tillsattes under Miljöpartiets tid i regering för att stärka bland andra kulturarbetares villkor på arbetsmarknaden.

Vidare bör sjukförsäkringen anpassas bättre till kulturarbetare, studenter och företagare, men också till behovsanställda, alltså de som jobbar inom den så kallade gig-ekonomin.

I utredningen om ett trygghetssystem för alla föreslås att SGI som huvudregel ska beräknas på historiska inkomster för både anställda och företagare. Detta skulle göra att nämnda grupper kan få en SGI som motsvarar vad de faktiskt betalat in till försäkringssystemen. Om det är mer fördelaktigt ska fortsatt en möjlighet finnas att få sin SGI beräknad på förväntade inkomster. Miljöpartiet anser att regeringen skyndsamt bör gå vidare med förslagen i de nämnda utredningarna.

4. Motioner som bereds förenklad, punkt 13 (S)

Lawen Redar (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S) och Louise Thunström (S) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt förslag i kommittémotioner som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2023/24:KrU4, 2023/24:KrU8 och

2023/24:KrU10. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (SD)

Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Anna-Lena Hedberg (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt förslag i de kommittémotioner som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2023/24:KrU4, 2023/24:KrU8 och 2023/24:KrU10. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

6. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (C)

Catarina Deremar (C) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt förslag i de kommittémotioner som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2023/24:KrU4, 2023/24:KrU8 och 2023/24:KrU10. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

7. Motioner som bereds förenklat, punkt 13 (MP)

Mats Berglund (MP) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt förslag i de kommittémotioner som finns i bilaga 2. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2023/24:KrU4, 2023/24:KrU8 och 2023/24:KrU10. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:152 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga, regionala och kommunala kulturstöden bör öka med en målsättning att anställa fler musiker eller ekonomiskt stödja fritt verksamma musiker och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska erbjuda avgiftsfri kulturskola och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturskolan bör bredda sitt utbud av instrument- och ensemblerkurser, pedagogiska metoder och genrer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:284 av Cecilia Engström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av nationella riktlinjer för att förbättra barns grundmotorik och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:428 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell strategi för att integrera kultur i äldreomsorgen som ett verktyg för att främja hälsa och välbefinnande bland äldre och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:439 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att införa ett särskilt stödprogram för kultursektorn för att hantera klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:440 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för kulturinstitutioners oberoende från politisk kontroll och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:441 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för konstnärlig frihet genom att se över frågan om en nationell strategi för konstnärer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:802 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag att utreda situationen i Sverige för unga med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:840 av Mats Wiking (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för inrättandet av fler träffpunkter för ungdomar över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:885 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av hur ett mandatbundet stöd till de politiska ungdomsförbunden kan utformas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:936 av Lena Johansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att säkerställa att alla kommuner har tillgång till trygghetspengar avsedda för lovverksamhet för barn och unga, med syfte att motverka rekrytering till gängkriminalitet, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:983 av Mauricio Rojas m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att informationsinsatserna om totalitarismen bör sträva efter att nå största möjliga geografiska spridning och förankring, med skolan som ett av dess mest prioriterade arbetsområden, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1321 av Jan Riise m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med förslagen om en kultursamlade verksamhet för tornedalingar, kväner och lantalaiset och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1339 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultur och natur på recept och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1347 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka direktiv som skulle verka för att enprocentsregeln i större utsträckning ska bidra till att skapa estetiskt hållbara kulturmiljöer och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera och beakta alternativ till enprocentsregeln och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1348 av Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om frilansares arbetsvillkor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1415 av Jonas Andersson m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringen bör verka för att statsbidrag inte ska kunna utgå till motsvarande typer av etniska invandrarorganisationer som statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en mecenatskapsmodell och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturmyndigheternas roll för de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra riktade insatser för att tillgodose de kreativa näringarnas kompetensbehov och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda den statliga kulturpolitikens inverkan på de kreativa näringarna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om privata aktörer i kultursamverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättning för kulturskapare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1509 av Louise Thunström m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsätta en kommission för att utreda ökningen av mobbning i Sverige samt föreslå långsiktiga och effektiva åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1704 av Azra Muranovic m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en kartläggning för att se hur Skolinspektionens tolkning gällande ledighet för deltagande i kulturskolans verksamhet påverkat barns möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om kartläggningen visar på alltför stora variationer och minskningar av dess verksamhet ska regeringen överväga en förändrad lagstiftning för att möjliggöra deltagande i kulturskolans verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om goda förutsättningar för ett starkt, hållbart och oberoende kulturliv i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast tillsätta en utredning för att stärka livemusikens och den fria kulturens förutsättningar över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering till de statliga scenkonst- och museibyggnaderna och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och stärka principen om armlängds avstånd och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Kulturrådet i uppdrag att bidra med kunskapshöjande insatser om principen om armlängds avstånd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en skolkulturutredning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en statlig kulturgaranti för varje barn på skoltid i grundskolan och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en likvärdig kulturskola för alla barn och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstadga kulturskolan och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och permanenta kulturskolebidraget och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade statliga anslag till kultursamverkansmodellen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka och värna den ideella kulturen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för kulturanalys ett utökat uppdrag att även kartlägga den ideella kulturens effekter utifrån kulturpolitikens mål och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1794 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera åtgärder som säkerställer en tillgänglig och jämlik kulturskola i hela landet för alla barn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1902 av Anders Ådahl (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kultursamverkansmodellen bör räknas upp i samma takt som de helt statliga institutionerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens kulturinstitutioner bör få ett utvecklat nationellt uppdrag att sprida kulturen över hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1922 av Nadja Awad m.fl. (V):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på funktionsrättsperspektiv ska ställas på all offentligt finansierad kultur och idrott och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2206 av Linus Sköld och Ida Karkiainen (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga statligt engagemang för nationell likvärdighet i kulturskolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder som skapar jämlika möjligheter för alla barn att utöva en rik variation av kulturella aktiviteter i kulturskolan och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2211 av Fredrik Lundh Sammeli (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett nationellt kunskapslyft för att stärka barns förståelse för sina rättigheter enligt FN:s barnkonvention och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka stödet till barn- och ungdomsorganisationer för att underlätta spridningen av kunskap om barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2381 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en ny ordning för kulturstöd till ensambegravningar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2510 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturfastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2595 av Ida Drougge (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att tillsammans med privata aktörer starta en ideell utbildningsorganisation med fokus på att ge unga i grundskola och gymnasium ökade kunskaper i privatekonomi och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka konstnärsperspektivet samt konstnärlig frihet i den nationella strategin för kulturella och kreativa branscher och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spel ska ha samma möjlighet som andra kulturformer att söka offentliga medel och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga kulturinstitutioner ska verka för kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter ska öka och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2635 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra särskilda satsningar på kulturens internationalisering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2958 av Catarina Deremar m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett brett kulturliv i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett fritt kulturliv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en god infrastruktur för kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kultur i skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge fler barn och unga tillgång till kulturskoleverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningar för kulturarbetare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av metodutveckling för att ge fler barn och unga tillgång till en aktiv fritid och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga kulturinstitutioner ska verka för kultur i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga anslaget till regionala kulturverksamheter ska öka, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den kulturella bildningen och det gemensamma språket och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och armlängds avstånd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om hur staten kan bidra till att stärka kulturskolan i Sverige, både vad gäller kompetensförsörjningsfrågan och frågan om tillgång till utbildade kulturskolelärare och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över alla barns jämlika förutsättningar att delta i kulturskolans verksamhet och säkra tillgången till kulturskola i alla kommuner och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om hur barn och unga ska garanteras tillgång till kultur, scenkonst och eget skapande och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga frågan om att Kulturanalys ska få ett utökat uppdrag att ta fram statistik över den ideella kultursektorn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enprocentsregeln och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärernas villkor och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklingen av AI och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvärdering av stödet till allianserna och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de kulturellt yrkesverksamma och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta Icorn-programmet och andra lokala fristadssystem och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att internationellt lyfta frågan om konstnärlig frihet och fristäder och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturfastigheter och vikten av blocköverskridande samtal och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ungdomspolitik som stärker ungdomars levnadsvillkor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3206 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att se över frågan om hur en statlig fond ska kunna inrättas från vilken barnfamiljer kan söka pengar till en semestervecka på landet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklat		
2024/25:152	Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S)	5 och 6
2024/25:1321	Jan Riise m.fl. (MP)	3
2024/25:1339	Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD)	
2024/25:1347	Anna-Lena Hedberg m.fl. (SD)	6 och 7
2024/25:1415	Jonas Andersson m.fl. (SD)	8
2024/25:1418	Alexander Christiansson m.fl. (SD)	2, 3 och 5
2024/25:2617	Elin Söderberg m.fl. (MP)	5 och 10
2024/25:2958	Catarina Deremar m.fl. (C)	1 och 5
2024/25:3110	Lawen Redar m.fl. (S)	2, 30 och 61
2024/25:3206	Staffan Eklöf (SD)	